10 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ #106 (1851)

Ազգ
Azg
armenian daily

ՆԱՏՕ-ն դադարեցրեց Հարավսլավիայի դեմ գործողությունը

ՔՅՈԼՆ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հունիսի 9-ին, Մոսկվայի ժամանակով ժամը 11.00-ին Հյուսիսատլանտյան դաշինքի կազմակերպությունը փաստորեն դադարեցրեց Հարավսլավիայի դեմ գործողությունը։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այդ մասին այսօր լրագրողներին հայտնել է Գերմանիայի պաշտպանության նախարար Ռուդոլֆ Շարփինգը։

«ՆԱՏՕ-ն հրաժարվեց նոր հարվածներ հասցնել Հարավսլավիայի տարածքին,- ճշտել է նա։ Դա պետք է խաղաղական ազդանշան տա հարավսլավական կողմին։ Երկու կողմերի միջեւ հրադադարի ռեժիմի հաստատումը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին թույլ կտա ընդունել Կոսովոյի խաղաղ կարգավորման բանաձեւը, որը երեքշաբթի օրը «մեծ ությակի» արտգործնախարարների կողմից մշակվել է Քյոլնում։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱՅԻՆ

Նախնական պատկեր հայոց նորընտիր խորհրդարանում

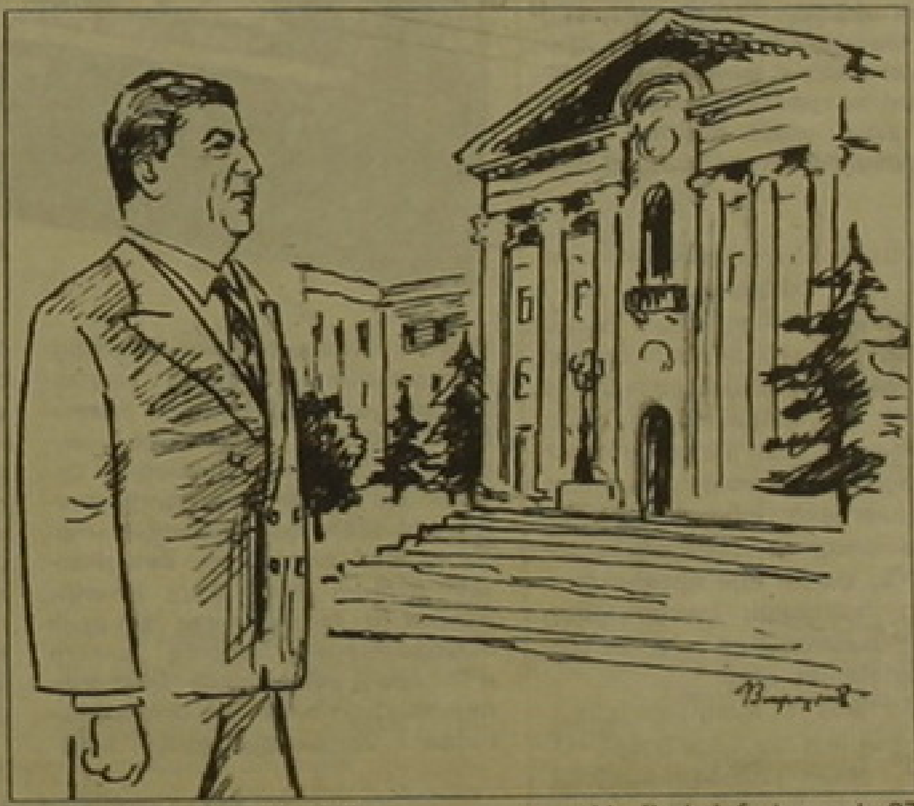

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգի» համար

Երեկ երեկոյան Երեւանի ընդունելությունների տանը Հայաստանի Ազգային ժողովի պատգամավորներին հանձնվեցին ընտրվելու վկայականները. մանդատները կտրվեն ԱԺ նախագահի ընտրվելուց հետո (չէ՞ որ մանդատը պիտի ստորագրված լինի)։ Փորձենք վերլուծել մեր նորընտիր պատգամավորների «անկետային տվյալները»։

Ավագագույն պատգամավորը Հայրենական մեծ պատերազմի վետերան, պաշտոնաթող փոխգնդապետ Պերճ Բռնաղյանն է, որը 79 տարեկան է։ Նա գլխավորում է Հայաստանի պատերազմի, աշխատանքի, զինված ուժերի ու իրավապահ մարմինների խորհուրդը եւ ընտրվել է ՀԿԿ-ի ցուցակով։ Պ. Բռնաղյանը Երեւանի պետական համալսարանի երկրաբանական ֆակուլտետի ընդհանուր եւ կիրառական երկրաբանության ամբիոնի պրոֆեսոր է, հանրապետության վաստակավոր երկրաբան։ Սահմանադրության համաձայն, նրան, իբրեւ ավագագույն պատգամավորի, կվիճակվի այսօր բացել ԱԺ առաջին նիստը։ Ամենաերիտասարդ պատգամավորը Երեւանի պետական համալսարանի միջազգային արդյունքի փոխնախագահ, 27-ամյա Վազգեն Խաչիկյանն է, որն ընտրվել է «Միասնություն» դաշինքից։

Տես ▸ էջ 3

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Նախագահ Քոչարյանը կայցելի Լիբանան

«Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի մայիսի 29-ի համարը, հիմնվելով Ֆրանսպրես գործակալության լրատվության վրա, հաղորդում է, որ հետկապես տնտեսական եւ մշակութային մարզերում երկկողմ հարաբերություններ ամրապնդելու նպատակով միօրյա պաշտոնական այցով մայիսի 19-ին Բեյրութ ժամանած ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանյանը Լիբանանի նախագահ Էմիլ Լահուդի հետ հանդիպելուց հետո հայտարարել է, որ այս տարվա ընթացքում ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Լիբանան է այցելելու։

Վարչապետը (ո՞վ)՝ Կիեւ

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Այս տարվա հուլիսին սպասվում է, որ Հայաստանի վարչապետը պաշտոնական այցով կմեկնի Ուկրաինա։ Այցի նախօրեին կկայանա տնտեսական համագործակցության հայ-ուկրաինական միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին նիստը։ Այս մասին հունիսի 9-ին հայտնեց Հայաստանում Ուկրաինայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոն։ Ըստ պրն. Բոժկոյի, Հայաստանի վարչապետի այցը կկայանա Կենտրոնական Ասիայից եւ Կովկասից դեպի Եվրոպա նավթի եւ գազի փոխադրմանն առնչվող «ԻՆՈԳԵՅԹ» ծրագրի (ԱՊՀ երկրներին Եվրոպական Միության տեխնիկական աջակցության տարածաշրջանային ծրագիր) մասնակիցների կիեւյան խորհրդակցության նախօրեին։

Վրաստան-Հայաստան-Իրան եռակողմ հանդիպումը՝ այսօր Թբիլիսիում

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հունիսի 10-ին արտգործնախարար Վ. Օսկանյանը կմեկնի Թբիլիսի՝ մասնակցելու արտգործնախարարների մակարդակով Վրաստան-Հայաստան-Իրան եռակողմ հանդիպմանը։ Ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, հանդիպման ընթացքում կքննարկվեն երեք պետությունների համագործակցության հեռանկարները, ինչպես նաեւ տարածաշրջանային մի շարք այլ հարցեր։ Նախարար Օսկանյանը Թբիլիսիում կունենա նաեւ հանդիպումներ Վրաստանի նախագահ Էդ. Շեւարդնաձեի, արտգործնախարար Ի. Մենաղարաշվիլու, Իրանի Իսլամական Հանրապետության արտգործնախարար Ք. Խարազիի հետ։ Հանդիպումների ընթացքում կքննարկվեն երկկողմ հարաբերությունների հետագա զարգացմանն առնչվող խնդիրներ։ Նույն օրը Հայաստանի արտգործնախարարը կվերադառնա Երեւան։

«Ժամանակը» երկշաբաթյա դադար է վերցրել

Երեկ «Փակվում է 2 թերթ, մեկը խաբրով, մյուսը՝ զոռով» վերնագրի ներքո հայտնել էինք, որ «Ժամանակ» օրաթերթն իր աշխատակիցներին «հրավիրել է» անժամկետ արձակուրդի, ինչը մեկնաբանվել էր որպես տվյալ թերթի փակում։ Երեկ հետմիջօրեին մեզ զանգահարեց «Ժամանակի» գլխավոր խմբագիր Արմեն Վալեսյանը եւ տեղեկացրեց, որ թերթն ընդամենը երկու շաբաթով դադար է վերցնում, որից հետո կվերսկսի լույս տեսնել։ Մեր չճշտված տեղեկատվության համար ներողություն ենք խնդրում թերթի խմբագրությունից եւ ընթերցողներից։ Ուրախությամբ ենք հայտնում, որ, ինչպես հավաստիացնում է պրն Վալեսյանը, երկշաբաթյա արձակուրդից հետո թերթը վերստին լույս կտեսնի նոր թափով։

Կոսովյան խաղաղ կարգավորման պլանը

ԲԵԼԳՐԱԴ, 9 ՀՈՒՆԻՍԻ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Քյոլնում «Մեծ ությակի» երկրների ձեռք բերած համաձայնությունը ուղի է հարթում դեպի խաղաղություն սերբական Կոսովո երկրամասում։ Այստեղ տեղաբաշխվելու են միջազգային խաղաղարարական ուժեր ՄԱԿ-ի հովանու ներքո։ ՆԱՏՕ-ն կդադարեցնի ռմբակոծությունները, որպեսզի սերբերը կարողանան սկսել զորքերի դուրսբերումը Կոսովոյից։ Սերբական երկրամասի ամբողջ տարածքը կբաժանվի հինգ մասի, որոնք կվերահսկեն ՆԱՏՕ-ի 5 առաջատար երկրները։

«Ինտերֆաքսի» տեղեկություններով, Ռուսաստանի ՊՆ ներկայացուցիչները մտադիր են ամերիկյան գեներալներին առաջարկել ռուս երկնագույն սաղավարտակիրներին ամրագրել սեկտորներից մեկում։ Սակայն, ըստ ԱՄՆ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի, ոչ մի առանձին սեկտոր Ռուսաստանի համար այնտեղ չի լինելու։

Միեւնույն ժամանակ ԱՄՆ նախագահ Բիլլ Քլինթոնը երեքշաբթի հայտարարել է, որ ռուսական զորքերը միջազգային խաղաղարարական ուժերի կազմում Կոսովոյում չեն գտնվելու ՆԱՏՕ-ի հրամանատարության տակ։ Քլինթոնն առաջարկում է բոսնիական տարբերակ, իսկ հենց այնտեղ Ռուսաստանն ուներ իր սեկտորը։ Սերբական ուժերը ներկայումս արդեն որոշ քայլեր են ձեռնարկում Կոսովոյի տարածքից իրենց հեռանալու նախապատրաստման ուղղությամբ, բայց բուն դուրսբերումը դեռ չի սկսվել։ Լայնածավալ դուրսբերման համար անհրաժեշտ է, որպեսզի ուխտը դադարեցնի ռմբակոծությունները։

ՆԱՏՕ-ի զորքերը Կոսովո են մտցվելու տառացիորեն երկրամասը լքող սերբական զորքերի հետեւից թույլ չտալու համար իշխանության զավթում Կոսովոյի ազատագրության բանակի զորհայիններին։ Խաղաղարարների առաջապահ խմբի կազմում այստեղ են մտնելու ԱՄՆ 3600 զինծառայողներ եւ 8 «Ապաչի» ուղղաթիռներ։ Իսկ զորակազմը ընդամենը կկազմեն 50 հազար խաղաղարարներ միասնական հրամանատարությամբ, ՄԱԿ-ի հովանու ներքո։

ՏԱՐԱԾՔ

Էրզրումում ռումբեր են նետել Աթաթյուրքի հիշատակին նվիրված թանգարան-գնացքի վրա

ԱՆԿԱՐԱ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիայի Հանրապետության 74-րդ տարեդարձը եւ Աթաթյուրքի 100-ամյակը տոնելու նպատակով մեկուկես ամիս առաջ Անկարայից դուրս է եկել 20-ական թվականների տեսքով կահավորված եւ Աթաթյուրքի հիշատակին՝ նվիրված թանգարան-գնացքը։ Ինչպես տեղեկացնում է թուրքական հեռուստատեսությունը, գնացքը Թուրքիայի ողջ տարածքում ընդունվում եւ ճանապարհվում է մեծ ցնծությամբ։ Հունիսի 8-ին, երբ գնացքը հասել էր Էրզրում, 5 ահաբեկիչներ ռումբեր են նետել վագոնի վրա եւ անհետացել։ Թեեւ զոհեր չեն եղել, սակայն այդ միջադեպը հուզումի մեծ ալիք է առաջացրել Թուրքիայում։ Ահաբեկիչները փախուստի են դիմել։

Ալիեւը Թուրքիայից վերադարձավ Բաքու

ԱՆԿԱՐԱ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Անթալիայում հանգստացող Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն այսօր վերադարձավ հայրենիք։ Նա Թուրքիա էր ժամանել մայիսի 20-ին, ԱՄՆ-ում սրտի վիրահատությունից հետո։ Բաքու մեկնելուց առաջ Ադրբեջանի ղեկավարը ուղերձ է հղել Թուրքիայի իր պաշտոնակցին՝ Սուլեյման Դեմիրելին, որում երախտագիտություն է հայտնել ջերմ ընդունելության համար եւ նշել երկու եղբայրական ժողովուրդների բարեկամության անխախտությունը։

ԴԱՏ

«Վանոն հանձնարարել է վերացնել...»

Ամբաստանյալ Արշակ Շուխյանն իրեն մեղավոր է ճանաչում

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Արմեն Տեր-Սահակյանի զինված խմբի դատավարությունը, որն ընդմիջվել էր գործում նոր փաստաթղթերի ներգրավման պատճառով, հունիսի 9-ին վերսկսվեց տուժողների անեծք-հայհոյանքների տարափի ներքո։ Դատավարության ընդունված կարգի համաձայն, նախագահողը դիմեց ամբաստանյալներին՝ իրենց մեղավոր ճանաչո՞ւմ են առաջադրված մեղադրանքներով։ Ամբաստանյալներից շատերն իրենց մեղավոր ճանաչեցին մասնակիորեն՝ ապօրինի զենք պահելու մասով, այդ թվում նաեւ զինված խմբի հրամանատար համարվող Արմեն Տեր-Սահակյանը։ Մյուսներն ընդհանրապես իրենց մեղավոր չճանաչեցին, բացառությամբ ամբաստանյալ Արշակ Շուխյանի։ Նա միակ ամբաստանյալն է, որ դատարանում հրաժարվեց փաստաբան ունենալուց, հայտարարեց, որ նախաքննության ժամանակ հանդես է եկել մեղայականով եւ դատարանում հաստատեց իր նախաքննական բոլոր ցուցմունքները։

Ապացույցների հետազոտման կարգը քննարկելիս, պետական մեղադրողներն առաջարկեցին սկսել ամբաստանյալների հարցաքննությունից՝ առաջինը նկատի ունենալով հենց Արշակ Շուխյանին, այնուհետեւ հարցաքննել տուժողներին ու նրանց ներկայացուցիչներին, վկաներին, ապա հետազոտել գործի ապացույցները։ Պաշտպանական կողմը չառարկեց ապացույցների հետազոտման առաջարկված տարբերակի դեմ, բացառությամբ մեկի ամբաստանյալների հարցաքննությունն սկսել ոչ թե Արշակ Շուխյանից, այլ ըստ դատավորի ցուցակի, այսինքն Արմեն Տեր-Սահակյանից։ Դատարանը պաշտպանեց մեղադրող կողմի առաջարկը եւ, ըստ այդմ, ամբաստանյալ Շուխյանին առաջարկեց ցուցմունք տալ։

Տես ▸ էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԲՌՆԱԳՐԱՎՈՒՄ

«Օրագրի» խմբագիրը հույս ունի շաբաթավերջին լույս ընծայել թերթը

Երկրորդ օրն է արդեն ԶԼՄ-ներն անդրադառնում են «Օրագիր» օրաթերթի հետ կատարվածին: «Ազգը» երեկ հանդիպեց «Օրագիր» թերթի գլխավոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանի հետ ու խնդրեց պարզաբանել կատարվածը: Ըստ պրն Փաշինյանի, դատական ակտերի հարկադիր կատարման վարչության աշխատակիցները փորձել են առգրավել թերթի գույքը ի կատարումն դատարանի վճռի, որով բավարարվել էր «Միկա Արմենիա» ընկերության հայցը ընդդեմ «Օրագիր» օրաթերթի: Պրն Փաշինյանը նշեց, որ բազմիցս ասել է ու հիմա էլ պնդում է, որ Կենտրոն համայնքի առաջին ատյանի դատավոր Էդիկ Ավետիսյանի գլխավորությամբ ու նախագահությամբ անօրինական վճիռ է կայացվել հիմնված ակնհայտ կեղծ փաստաթղթերի վրա (ներկայացված փաստաթղթերում տարբեր ձեռնարկությունների անուն է գրված, տարբեր կնիքներով, տարբեր ստորագրություններով նույն անձի կողմից: Ըստ Փաշինյանի, այդ պայմանագիրն անօրինական է, չկա հաշվի համար, բանկային կոդեր, անգամ անվանումը մի տեղ գրված է «Անգի», մյուսում «Անձի» կամ էլ «Ենսի»:

– Ակտերի հարկադիր կատարման վարչության ներկայացուցիչներին տեղյակ պահե՞լ էիք վարձակալված գույքի մասին, ինչպես այսօր պնդում եք:

– Այո, երեկ եկածներին՝ հարկադիր ակտերի կատարման վարչության աշխատակիցներին, որոնք մինչեւ վերջ էլ փաստաթուղթ չներկայացրին, հայտնեցինք, որ այդ գույքը վարձակալված է եւ ՀՀ ակտերի հարկադիր կատարման մասին օրենքի թիվ 51 հոդվածով վարձակալված գույքը (4 համակարգիչ, մեկ տպիչ, մեկ սկաներ) չպետք է առգրավվեր: Եթե արդարադատության նախարարությունը կասեցներ «Օրագիր» օրաթերթի գործունեությունը, ապա այդ դեպքում կարող էին բռնագրավել, իսկ այս դեպքում արդարադատության նախարարությունը խախտել է այդ հոդվածն ակնհայտորեն: Արդյունքում «Օրագիր» օրաթերթը մի քանի օր լույս չի տեսնի, որի ողջ պատասխանատվությունը ընկնում է ՀՀ արդարադատության նախարարության եւ ՀՀ կառավարության վրա: Տեղի է ունեցել իրավական նորմերի կոպիտ խախտում եւ չի բացառվում, որ «Օրագիր» օրաթերթը հարկադիր ակտերի կատարման վարչության դեմ քաղաքացիական, նաեւ քրեական հայցով հանդես գա պաշտոնական դիրքի չարաշահման համար: Ավելացնեմ նաեւ, որ հարկադիր ակտերի կատարման վարչության ներկայացուցիչները շատ լկտի էին իրենց պահում, հաստավիզներ էին... Ես միայն խոչընդոտել եմ գույքը տեղափոխելուն:

– Ի՞նչ եք կարծում, ո՞ւմ կողմից էր այդ դրդումը ձեր թերթի հանդեպ եւ ինչպե՞ս եք գնահատում կատարվածը:

– Իմ գնահատմամբ Հայաստանում беспредели լավագույն դրսեւորումն է, ուրիշ ձեւակերպում չունեմ: Մեր թերթում բազում հրապարակումներ եղել են եւ այս պահին էլ ասում եմ, որ «Միկա Արմենիա» ընկերությունը կոնկրետ Սերժ Սարգսյանի կողմից ձեւավորված կլանի անբաժան մասն է ու ոչ միայն այդ մեկը, գոյություն ունի կլան, որն էլ խոստովանում է, որ մենք իրենց մութ բիզնեսին խանգարում ենք: Այս ամբողջ պատմության թելերը տանում են դեպի ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարը: «Օրագիր» թերթը չի փակվել, տպագրությունը անհնարին է դարձել արդարադատության նախարարության անօրինական գործողության պատճառով: Բոլոր այն կառույցներին, որոնք ցանկանում են մեր թերթը փակված տեսնել, երազախաբություն է սպասվում: «Օրագիր» թերթը շարունակելու է իր գործունեությունը եւ, շաբաթվա վերջին թերթը լույս կտեսնի:

Փորձեցի պարզաբանում ստանալ նաեւ արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանից:

– Որքանո՞վ օրինական էր «Օրագիր» թերթի գույքի բռնագանձումը:

– Գործողություններն օրինական են եղել, որովհետեւ կա դատարանի վճիռ: Ինչ վերաբերում է իրավաբանական անձանց, ապա ամբողջ գույքի վրա թույլատրվում է տարածել բռնագանձում, եւ հարկադիր կատարողները շատ ճիշտ են վարվել, քանի որ նախապես զգուշացրել են, ժամանակ են տվել կամավոր կատարելու դատարանի վճիռը: Ցավոք սրտի, այդ ամենը «Օրագիր» թերթի կողմից անտեսվել է, եւ հարկադիր կատարողները գործել են օրենքի շրջանակներում:

– Պրն Փաշինյանը պնդում է, որ այդ գույքը վարձակալական հիմունքներով է օգտագործում եւ թիվ 51 հոդվածի համաձայն նման գույքը չպետք է բռնագրավվեր:

– Ցավոք, դրանք միայն հայտարարություններ են, փաստաթղթային ձեւով չեն ամրագրված եւ դա է պատճառը, որ այդ գույքը տեղափոխվել է ոչ թե հարկադիր կատարման ծառայություն, այլ թողնվել է այնտեղ կից սենյակում, ժամանակավոր արգելանքի տակ մինչեւ ներկայացվեն համապատասխան փաստաթղթերը: Մինչեւ հիմա նման փաստաթուղթ չի ներկայացվել:

– Ի՞նչ կասեք այն դիտողությանը, որ հարկադիր կատարողները որեւէ փաստաթուղթ չեն ներկայացրել մինչեւ վերջ:

– Դա ճիշտ չէ, հարկադիր կատարողը մինչ այդ բազմիցս եղել է «Օրագիր» թերթի խմբագրությունում, ներկայացրել է որոշումը, սակայն թերթի ներկայացուցիչները վիրավորել ու կոպտել են ու որոշումը շպրտել նրա երեսին: Կատարողը եղել է մեկ պրոցեսուալ անձ, իսկ մնացածները եղել են օգնականներ, ինչը կիրառելի պրակտիկա է մեզանում:

– Եթե վարձակալական փաստաթուղթ չներկայացվի՞:

– Այդ դեպքում բռնագրավված գույքն աճուրդով կվաճառվի: Եթե փակի 25.000 դոլարի պարտքը, ապա հարցը կփակվի, իսկ եթե չփակի, ապա կատարողական գործողությունները կշարունակվեն:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՌԵՊԼԻԿ

Սղոցե՞նք «իրական բուրմունքը»

Երեւանում բազմաթիվ գովազդային վահանակներ, շուտ-շուտ փոփոխելով գովազդվող տեսակը, ծոխ-ծոխ գովազդում են տարբեր «american blend»-ներ՝ ցուցադրելով այս ծխախոտների ընդհանուր տեսքը եւ տեղեկացնելով՝ «Սիգարետներ ֆիլտրով»: Դրանք, սակայն, չեն խորանում ծխախոտի «բուրմունքի» մեջ: Իսկ ահա

վերջերս ամենամեծ խաչմերուկների ամենաակնառու տեղերում, բազմաթիվ կանգառներում հայտնվել է երջանիկ դեմքերով երիտասարդ աղջիկ-տղաներով մի նշանավոր գովազդ: Այս երջանիկները բոլորից խորհուրդ են տալիս կամ հրամայում. «Կիսեք իրական բուրմունքը»: Եթե չնկատենք «LM»-ի տուփը (ինչը, իհարկե, անհնար է) եւ գովազդող գրության համեմատությամբ խղճուկ չափերի «ՀՀ առողջապահության նախարարությունը զգուշացնում է. ծխելը վնասակար է Ձեր առողջությանը» հայտնի զգուշացումը, կարելի է երկար մտածել, պարզելու, թե ո՞ր (կամ ինչի՞) բուրմունքն է այդքան երջանիկ դարձել ջահելներին:

Ամերիկան ինքն իր երկրում արգելել է ծխախոտի գունավոր գովազդը: Անգամ առանձին հաստատություններ տուգանք են սահմանում իրենց աշխատակիցներին՝ աշխատանքային տարածքում ծխելու համար... Բայց պարզվում է՝ մենք հայերս, երջանիկ կլինենք գովազդող երիտասարդների նման, եթե «կիսենք» LM-ի «իրական բուրմունքը»: Գուցե, այնուամենայնիվ, մեր առողջապահության նախարարությունը ավելի լա՞վ զգուշացնի, որ ծխելը վնասակար է մեր առողջությանը: Եվ ոչ միայն առողջապահության նախարարությունը: Լեզվի պետական տեսչությունն էլ պետք է հուշի, թե ինչպես եւ ինչով կիսենք այդ բուրմունքը՝ դանա՞կով, մկրատո՞վ, թե՞ ժանգոտ սղոցով...

ԱՆԺԵԼԱ ԱԼԱԿՅԱՆ

ՀՔԴՄ-ն նորընտիր պատգամավորներին առաջարկում է ամսական 10-ական դոլար գրավ դնել

Հայաստանի քրիստոնեա-դեմոկրատական միությունը երեկ հանդես եկավ նորընտիր պատգամավորներին ուղղված կոչով, որի հիմնական բովանդակությունը ստորեւ.

Ժողովուրդը տալով ձեզ իրենց ձայները, հավատացել է, որ դուք կկատարեք ձեր նախընտրական խոստումները:

Ըստ էության, ընտրողների ձայները ժողովրդի կողմից պատգամավորներին տրված վարկ են: Սակայն, գործնականում, որպես կանոն, առանց գրավի վարկը չի վերադարձվում: Հետեւաբար վարկատուները, տվյալ դեպքում ժողովուրդը, սնանկանում է:

Մինչդեռ գոյություն ունի վարկի մարման տարրական ձեւ՝ բյուջե:

Բյուջե, որը ներկայացնում է կառավարությունը, սակայն ընդունում կամ մերժում է հենց Ազգային ժողովը:

Նոր Ազգային ժողովի եւ նոր կառավարության ձեւավորման շրջանում, այդ արատավոր իրականությունից խուսափելու համար, մենք, որպես ժողովրդի համար տարրական գրավ, առաջարկում ենք հետեւյալը.

1. Ամեն պատգամավոր պարտավոր է մեկ կենսաթոշակառուի իր անձնական միջոցներից ամսական վճարել 10 դոլար:

Երկրորդ անգամ ընտրված պատգամավորներն իրենց խնամքի տակ են վերցնում երկու կենսաթոշակառուների, երեքին ապահովում են այն պատգամավորները, որոնք զբաղեցնում են ժողովրդի ընտրյալի աթոռը երրորդ անգամ:

2. Դա կնպաստի, որ կառավարությունը կհամալրվի խելամտորեն եւ կառավարության անդամների ընդունակություններն իրական նպաստ կբերեն ժողովրդի կյանքի բարելավմանը:

3. Դա կվկայի, որ պատգամավորներն իսկապես հոգ են տանում իրենց ընտրողների մասին:

4. Այս տարին ՄԱԿ-ի կողմից հայտարարված է տարեց մարդկանց տարի: Մեր ծերերը ծայրահեղ աղքատության մեջ են: Առաջ շարժվելու համար անհրաժեշտ է ամրապնդել թիկունքը: «Թիկունքը» մեր ծերերն են:

5. Այս փոքրագույն «գրավը» կգործի այնքան ժամանակ, քանի դեռ բյուջեով չի նախատեսվի գոնե 10 դոլարով կենսաթոշակների աճ:

Պատգամավորներին կցված թոշակառուների ցուցակը կտրվի ՀՔԴՄ գրասենյակում եւ ԱԺ նախագահի ընդունարանում:

Գումարը անհրաժեշտ է փոխանցել ԿԲ 103002102384 հաշվի համարով «Hjccbqcrbq Rhtlbn-Fhvtybz» PFJ.

Ծրագրին պատգամավորների մասնակցությունը (կամ չմասնակցելը) կհրապարակվի մամուլում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

«Վանոն հանձնարարել է վերացնել...»

Սկիզբը էջ 1

Վերջինս դժվարությամբ գտավ խոսքի սկիզբը, միանգամից անցավ դեպքերի նկարագրությանը, դրանով իսկ առաջացնելով բախտակիցների ու պաշտպանական կողմի զայրույթը: Դատապաշտպաններից մեկի հարցմանը, թե ձերբակալման ժամանակ ինչո՞ւ չի ընդդիմացել, պատասխանեց՝ գիտեր ինչու են ձերբակալում: Նա հայտարարեց, որ իրենք որպես ջոկատ կազմավորվել էին ՀՀՇ-ի հովանավորությամբ, որի նպատակը սահմաններ գնալն էր կամ հանձնարարություններ կատարելը: Ջոկատը Արմենն էր հավաքում, 13 հոգի էինք: «Ես ձեզ համար Արմեն չեմ, պրն Տեր-Սահակյան եմ», արձագանքեց ջոկատի ղեկավարը տեղից: Արմեն Տեր-Սահակյանն իր բարեկամն է եւ իրեն նա է հրավիրել ջոկատ, ինքն էլ՝ իր ծանոթին, այդ սկզբունքով է կազմավորվել ջոկատը:

«Հավաքվում էինք ՀՀՇ վարչության շենքում, որտեղ ժամանակ անց պարզ դարձավ, որ հրամաններ պետք է կատարվեն, որոնք պետական շահերից են բխում: 92-ի ամռան վերջն էր, մենք ՀՀՇ-ում էինք, Արմենը բարձրացավ երկրորդ հարկ, որտեղ ղեկավարությունն էր նստում, ասաց, որ հրաման է ստացել, պետք է իրագործվի:

Առաջինը Աշտարակի շրջգործկոմի նախագահ Հովհաննես Սուքիասյանի գործն էր: Գործի բաժանում արվեց՝ ի՞նչ մեքենայով պետք է կատարվի, ո՞վ պետք է հետախուզի եւ ո՞վ սպանի», իր ցուցմունքներում հայտնեց Արշակ Շուխյանը: Ավելացրեց, որ ծրագրվածի համաձայն, առաջինը պետք է ավտոմեքենա առեւանգվեր, սպանելու գործողությունը վստահված էր ամբաստանյալներ Ալիկ Գրիգորյանին, Սուրեն Հարությունյանին, Արթուր Ալոյանին: «Մի քանի օր մնացինք Հրազդանում, հետո եկանք Երեւան: Սուքիասյանի սպանությունից հետո պարզ դարձավ ջոկատ կազմավորելու նպատակը», ավելացրեց ամբաստանյալը, ջոկատի ենթատեքստում բանդան նկատի ունենալով:

Ամբաստանյալներն ընդհատեցին Շուխյանին «սուտ» է, ասելով, իսկ դատապաշտպանները պահանջեցին կոնկրետ անուններ տալ: Դատապաշտպանների բուռն արձագանքից Շուխյանն սկսեց նահանջել եւ հայտարարեց, թե հրաժարվում է ցուցմունք տալուց եւ նախագահողին խնդրեց հիմք ընդունել իր նախաքննական բոլոր ցուցմունքները: Սակայն պետական մեղադրողների հարցումները նպաստեցին, որ Շուխյանը բացատրություններ տա նաեւ գործով անցնող մյուս սպանությունների մասին, այս անգամ արդեն որոշակի անուններ մատնանշելով: Արշակ Շուխյանը հանձն առավ, որ երկաթգծի վարչության պետ Համբարձում Ղանդիլյանի սպանությունը իրագործել են ինքը եւ ամբաստանյալ Ալիկ Գրիգորյանը՝ կրակելով նրա մեքենայի վրա, իսկ ամբաստանյալ Սուրեն Հարությունյանը վարում էր առեւանգված մեքենաներից մեկը:

Շուխյանը պնդեց, որ Ղանդիլյանին եւ նախկին դատախազ Վոլոդյա Գրիգորյանին սպանելու հանձնարարությունն անձամբ Վանո Սիրադեղյանն է տվել: «ՆԳՆ-ի մոտ կանգնած էինք, Վանոն Արմեն Տեր-Սահակյանին կանչեց վերեւ, հետո նա իջավ եւ ասաց, որ Վանոն հանձնարարել է վերացնել Ղանդիլյանին»:

Ընդհատված ցուցմունքները Շուխյանը կշարունակի երկուշաբթի օրը: Դատական նիստերի ընդմիջվելն այս անգամ դարձյալ պայմանավորված է գործում նոր փաստաթղթի ընդգրկմամբ, որը նորից կպաշտպանի Արմեն Տեր-Սահակյանի շահերը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Ցղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի առաջին հետընտրական նիստը, որ տեղի ունեցավ երեկ, շոշափում էր ԱԺ մայիսի 30-ի ընտրությունները՝ մարդու իրավունքների տեսանկյունից։ Հանձնաժողովի նախագահ Պարույր Հայրիկյանի առաջարկած ազատ քննարկումը ծավալվեց «Ավանգարդ» հասարակական կազմակերպության

մանակ հույս է հայտնվում, որ ցուցակային քվեի փաստերն ստուգելու նախագահի հանձնարարականը կօգնի օրինախախտումների պատճառների բացահայտմանը եւ վերացմանը։ Աշնանը կայանալիք տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների ընթացքում մայիսի 30-ի նախադեպի կրկնությունը բացառելու նպատակ-

վով 18 հազար ձայն համամասնականի, 5 հազար մեծամասնականի պարագայում, որից հետեւում է, որ համամասնական-մեծամասնական մանդատների ամենաարդյունավետ հարաբերակցությունը 3:1 է։

Վլադիմիր Կարմիրշալյանի կարծիքով, ընտրացուցակային «մսաղացում» քաղաքացիների իրավունքներն ավելի շուտ կաշկանդվել, քան

մեղմ է ասված, «տասնյակ հազարավորն» էլ պետք է հարյուր հազարավոր դարձնել»։ Իր (երկրորդ) ընտրատարածքի օրինակով կոնկրետացնելով հանձնաժողովներում ընթացած «միջկուսակցական անբարո առեւտրի» իրողությունը, պրն Առաքելյանն առաջարկեց խստացնել բանաձեւը, պահանջել, որ «թաղապետների միջոցով իրագործված կազմա-

ՆԻՍՏ

Ընտրացուցակային ռեբուսը՝ մարդու իրավունքների հանձնաժողովի դիտանկյունում

Նախագահ Էդիկ Մամիկոնյանի ներկայացրած որոշման նախագծի շուրջ գրոյական կամ գրեթե գրոյական արդյունքով, քանզի հանձնաժողովի անդամներն շտապում էին Լեւոն Խուրշուդյանի հուղարկավորությանը, եւ մտքերի փոխանակությունից հետո որոշեցին աշխատանքային խումբ ստեղծել՝ ընտրողների ձայնի իրավունքի զանգվածային ոչ այն է ոտնահարման, ոչ այն է խոչընդոտելու, ոչ այն է «կաշկանդման» իրողության, ոչ այն է իրավական, ոչ այն է բարոյական, ոչ այն է քաղաքական գնահատականը ձեւակերպելու համար։ Նախագահին ներկայացվելիք փաստաթղթի փաստարկվածությունն ապահովելու նպատակով որոշվեց «կապի մեջ մտնել» ընտրացուցակային ռեբուսի հետեւանքով նախագահի վերահսկողական ծառայության հովանու տակ ստեղծված հանձնաժողովի եւ դատախազության հետ՝ անճշտությունների քանակը եւ որակը ճշգրտելու ակնկալիքով։

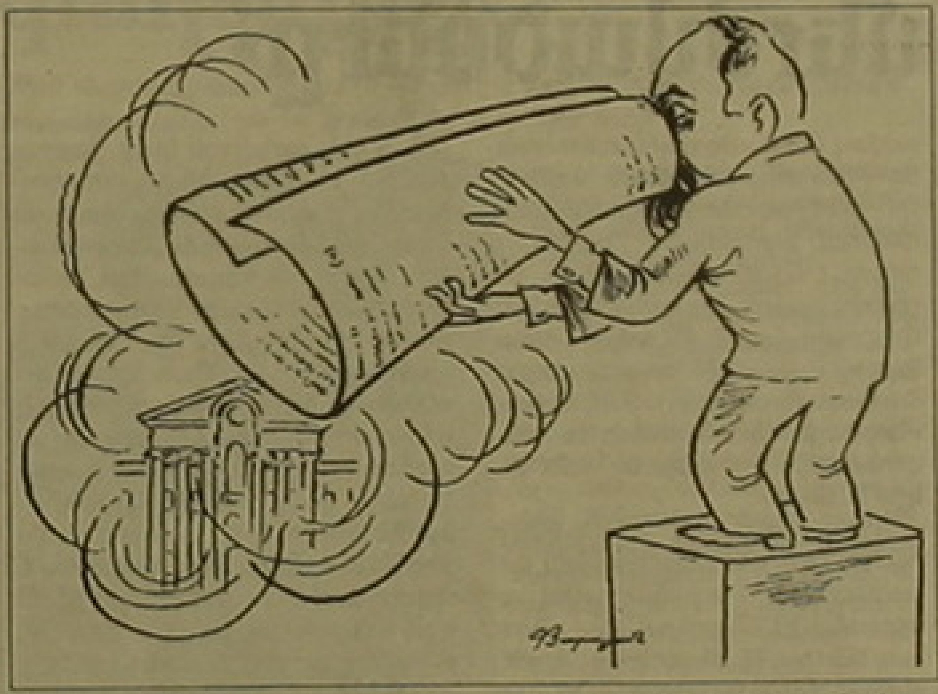

Պրն Մամիկոնյանի նախագիծը թույլից չափավոր շեշտադրումներ ուներ եւ միաժամանակ չընդունվեց հանձնաժողովի արմատական թեւի կողմից. Նախագիծն արձանագրում է, որ մարդու իրավունքների հանձնաժողովը հիմնականում համամիտ է ընտրությունների վերաբերյալ Եվրախորհրդի, ԵԱՀԿ դիտորդների գնահատականին, ըստ որի մայիսի 30-ի ընտրությունները լուրջ առաջընթաց էին եվրոպական չափանիշներին մերձեցման ճանապարհին, իսկ քաղաքացիների, քաղաքական կազմակերպությունների «բազմաթիվ դժգոհությունների» հիմքում տեսնում է ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի թերությունները եւ ընտրացուցակային խառնաշփոթը, որ խոչընդոտել է «տասնյակ հազարավոր քաղաքացիների» ընտրելու իրավունքը։ Միաժա-

կով հանձնաժողովը ՀՀ նախագահին առաջարկում է ստեղծել Ընտրական օրենսգրքի բարեփոխման ժամանակավոր հանձնաժողով, որի աշխատանքի արդյունքը կառավարության օրենսդրական նախաձեռնության կարգով կներկայացվի ԱԺ քննարկմանը։ Հանձնաժողովի անդամների կարծիքով, քաղաքացիների ընտրելու իրավունքի սահմանափակումն, անկախ խախտումների զանգվածայնությունից եւ միտումնավորությունից, մարդու իրավունքների խախտում է եւ ուղիղ գծով հանգում է Ընտրական օրենսգրքին. դատարանի միջոցով ընտրելու իրավունքի վերականգնումը չի վնասազերծում օրենքում ներդրված «ականը»։ Հայրիկյանն, ամրապնդելով օրենսգրքի պակասավորության վարկածը, վկայակոչեց մեծամասնական եւ համամասնական ընտրակարգերով ընտրված պատգամավորների ստացած ձայների հսկայական տարբերությունը՝ միջին հաշ-

ոտնահարվել են, քանզի իրենց ձայները կարեւորած 22 հազար ընտրողներից 21 հազարը կարողացել են քվեարկել։ Վարդան Հարությունյանն առաջարկեց բանաձեւում արձանագրել ոչ թե դիտորդական առաքելությունների, այլեւ հանձնաժողովի գնահատականը՝ պնդելով, թե ընտրացուցակային խառնաշփոթը միտումնավոր էր. «եթե հաղթեր, ասենք, ԱԺՄ-ն, կարելի էր խոսել անփութության մասին, բայց եթե հաղթել են նրանք, ովքեր նախապատրաստել էին խախտումները, ուրեմն հաստատ միտումնավոր էր»։

Աղասի Առաքելյանը բացահայտորեն դժգոհ էր նախագծից. «Ի՞նչ է, ուզում ենք գովասանագի՞ր տալ ընտրությունների կազմակերպիչներին։ Հակառակը, պետք է արձանագրենք, որ էական հետընթաց էր 98-ի ընտրությունների համեմատ (95-ի համեմատ լավ էր, կրակոցներ չեղան), օրենքում ամրագրված չարամիտ դիտավորություն։ Խոչընդոտը

կերտված նենգության» հեղինակները պատասխանատվության ենթարկվեն։

Սուրեն Զոլյանի դիտարկումը նույնպես արմատական էր. «Կասկածում եմ, թե նախագիծը կարելի է հիմք ընդունել։ Օրենքն, անկասկած, անհաջող էր, բայց օրենքն ընդունողները կոնկրետ մարդիկ էին, որոնք հրաշալի գիտեին, թե ինչ են ուզում։ Սա ոչ միայն մարդու իրավունքների, այլեւ մեր պետականության հիմքերը խարխլող համակարգված ակցիա էր ընտրողների եւ պետության դեմ. առաջարկում եմ օրինակ վերցնել Նախագահից, որը, եթե լուրջ պրոբլեմ չտեսներ, հանձնաժողով չէր ստեղծի։ Վատ չէր լինի, որ մեր ներկայացուցիչը մասնակցեր դրա աշխատանքներին»։ Վերջին շրջանում հանձնաժողովին ուղղված դիմում-բողոքների հոսքի կտրուկ կրճատման իրողությունն արձանագրելով, պրն Զոլյանը նկատեց. «Մեզ մոռացել են, կամ մեզ փոստատարի դեր են վերապահում» (հանձնաժողովը դիմումները հասցեագրում է կոնկրետ ատյաններին- Լ. Պ.), սակայն Պարույր Հայրիկյանն առարկեց. «Շնորհակալություններ էլ ենք ստանում, ուրեմն, որակյալ փոստատար ենք»։

Ընտրացուցակային խառնաշփոթից չափազանց մտահոգ էր Գրետա Միրզոյանը, որի կարծիքով մայիսի 30-ը թաղեց արդար ընտրությունների վերջին հույսը։ Ըստ նրա, ժողովրդի հետընտրական հոգեվիճակը միայն 1988-ի երկրաշարժից հետո ստեղծված իրավիճակի հետ կարելի է համեմատել։ «Հանձնաժողովի գնահատականի քաղաքական, իրավական, թե՞ բարոյական «երանգները» քննարկելով, հանձնաժողովի անդամները հակվեցին վերջինի կողմը։ Սպասենք մինչեւ հաջորդ չորեքշաբթի։

ԼՈՒԻԶԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Հանթսմանի այցը նոր հույս տվե՞ց թեքեյանցիներին

«Հանթսման» հիմնադրամի տնօրեն Ջոն Հանթսմանը նպատակադրվել է Գյումրիում իրականացնել մի շարք շինարարական ձեռնարկություններ։ Նախատեսել է կառուցել բնակելի թաղամաս՝ 405 բնակարանով, կանաչ տարածքով եւ խաղահրապարակներով, նաեւ՝ նախակրթարան եւ դպրոց։

Այդ պատվին է արժանացել Գյումրիի Վահան Թեքեյանի անվան թիվ 2 դպրոցը։ Տասնամյակների հարուստ եւ ուսանելի ավանդույթներ ունեցող այս դպրոցը երկրաշարժից հետո արդեն տասնմեկ տարի գոյատեւում է տնակային պայմաններում։ Նմանատիպ դպրոցում ձմռանը խիստ ցուրտ է, իսկ ամռանը՝ տոթ, ուր երեխաների առողջությունը դրվում է վտանգի տակ։

Դպրոցի մանկավարժական հանրույթի բազմաթիվ ջանքերն ապարդյուն անցան։ Հիմնադրամի կողմից կառուցված դպրոցը տարիներ առաջ ապօրինաբար տրվեց մանկավարժական ինստիտուտին՝ երեխաներին թողնելով տնակային դպրոցի սուղ պայմաններում։

Եվ ահա բացվել է մի նոր հնարավորություն։ Շիրակի մարզպետարանի հոգատար վերաբերմունքի շնորհիվ կիսավարտ շենք է տրամադրվել Հանթսմանի միջոցներով վերակառուցելու եւ տրվելու Գյումրիի Վահան Թեքեյանի անվան թիվ 2 դպրոցին։

Այս ուրախ առիթով դպրոցի հանրույթի աշակերտներն ու մանկավարժները սրտագին դիմավորեցին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին եւ Ջոն Հանթսմանին։ Այս հանդիսավոր պայմաններում դպրոցին շենք հատկացնելը մեծ ուրախություն է։ Մյուս կողմից կարծես այդ ուրախությունը ստվերվում է այն հանգամանքից, որ, ի հակակշիռ մարզպետարանի որոշման, քաղաքապետարանը ցանկանում է այդ կիսակառույցը հատկացնել մեկ ուրիշ կազմակերպության։ Այդ որոշումը հակասում է նաեւ ՀՀ նախագահի այն հայտարարությանը, որ մինչեւ 2001 թ. աղետի գոտում չպետք է գործեն տնակային դպրոցներ։

Այնուամենայնիվ, մարզի եւ քաղաքի մտավորականությունը վստահ է, որ, ի վերջո, Գյումրիի Վահան Թեքեյանի անվան թիվ 2 դպրոցը կունենա իր շենքը, իսկ դպրոցի աշակերտներն ու մանկավարժները շնորհակալական ջերմ նամակ հղեցին Ջոն Հանթսմանին։

ԱՐԱՄ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՀՕՄ-ի նոր նախաձեռնությունը Արցախում

Արցախյան շարժման առաջին իսկ օրերից Հայ օգնության միությունը բազմաթիվ բարեգործական ծրագրեր է իրականացրել Արցախում։ Դրանց ավելացավ եւս մեկը։ Օրերս Ստեփանակերտում բացվեց ՀՕՄ-ի Արցախի մասնաճյուղի «Սիրուն օպտիկ» օպտիկական սրահը։

Սրահի բացման արարողության պատվավոր հյուրերն էին ամերիկահայ բարերարներ, Լույս եւ Եղբայր Սիրուն եւ Վարուժան Կյուրեղյանները, ՀՕՄ-ի կենտրոնական վարչության անդամ, ՀՀ խորհրդարանի նորընտիր պատգամավոր Ալվարդ Պետրոսյանը, ՀՕՄ-ի կենտրոնական վարչության նախկին նախագահ Վանուհի Խաչանյանը եւ ուրիշներ։

Ա. Պետրոսյանն իր խոսքում նշեց, որ մեր ժամանակներում խոստումները թեեւ շատ են, բայց քչերի խոսքերն են դառնում իրականություն։ Նա ներկաներին կոչ արեց օգտվել եւ միաժամանակ պահպանել «Սիրուն օպտիկը», գտնելով, որ արցախցիներին օգտակար շատ ծառայություններ կմատուցի։

Կ. Գ.

Նախնական պտույտ հայոց նորընտիր խորհրդարանում

Սկիզբը էջ 1

Պատգամավորներից շատերը քաջ հայտնի են Հայաստանում եւ դրսում։ Նշենք Կարեն Դեմիրճյանին, որը 1974-88 թթ. ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղարն էր, Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության 1985-90 թթ. նախագահ Հրանտ Ոսկանյանին, Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահ ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանին (վերջինս երեկ հրաժարվեց իր մանդատից, տեղը զիջելով ցուցակում հաջորդ Սամվել Թումանյանին), որը 1977-89 թթ. գլխավորել է ՀԽՍՀ Նախարարների խորհուրդը, անկախ Հայաստանի առաջին վարչապետ Վազգեն Մանուկյանին։ Պատգամավոր են դարձել Հայաստանի ժողովրդական արտիստ, կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանն ու Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործիչ, կինոօպերատոր Սերգեյ Իսրայելյանը, որոնք նախագահում են համապատասխանաբար Հայաստանի կոմպոզիտորների ու երաժշտագետների եւ կինեմատոգրաֆիստների միությունները։ Խորհրդարան է մուտք գործել հայտնի գործարար Խաչատուր Սուքիասյանը, որն ակտիվորեն համագործակցել է օտարերկրյա հեղինակավոր ֆիրմաների հետ եւ ղեկավարում է Հայաստանի խոշորագույն մասնավոր ձեռնարկությունը՝ «Սիլ գրուպ» կոնցեռնը։ Կրկին պատգամավոր են ընտրվել ԱԺ երկու փոխնախագահները եւ երկու մշտական հանձնաժողովների նախագահները։ Չկարողացավ ընտրվել ԱԺ 1998-99 թթ. նախագահ Խոսրով Հարությունյանը։

Նոր խորհրդարանում 9 քաղաքական կուսակցությունների ղեկավարներ են, պաշտպանության նախարարության երկու վարչությունների պետեր եւ պետի օգնական (նախկինում պետ), ընդ որում երեքն էլ պրոֆեսիոնալ զինվորականներ չեն։ Չորս կին, սակավաթիվ ազգային փոքրամասնությունների եւ ոչ մի ներկայացուցիչ, գրողների միության 4 անդամ, 7 լրագրող, ընդ որում երեք թերթի գլխավոր խմբագիր, լրատվական գործակալության եւ հեռուստաընկերության մեկական տնօրեն։ ԱԺ պատգամավոր են դարձել 3 բանկի ղեկավար, Գիտությունների ազգային ակադեմիայի 2 եւ ճարտարագիտական ակադեմիայի 3 անդամ, գյուղատնտեսական գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ, Ինֆորմացիայի միջազգային ակադեմիայի եւ Նյու Յորքի գիտությունների ակադեմիայի մեկական թղթակից անդամ։ Գիտությունների 5 դոկտոր, երկու երկրաբան, մեկ կենսաբան, մեկական պաշտոնաթող գեներալ-մայոր-ինժեներ ու միլիցիայի գեներալ-մայոր, ազգային անվտանգության գնդապետ ու միլիցիայի փոխգնդապետ (երկուսն էլ պահեստի)։ Միակ բժիշկը (ընդ որում ռազմական), օդանավի մեկ օդաչու, մեկական թանգարանի տնօրեն, հրատարակչության ղեկավար, ակադեմիական ինստիտուտի տնօրեն։ Պետական ոչ մի բուհի ռեկտոր, սակայն ոչ պետական բուհի մեկական ռեկտոր ու պրոռեկտոր։ ԱԺ-ում չկա եւ ոչ մի դիվանագետ, ճարտարապետ կամ բնապահպան։ Պատգամավոր դարձած միակ նախարարը Վազգեն Սարգսյանն էր, նա էլ հրաժարվեց իր մանդատից։

Բազմաթիվ պատգամավորներ Հայաստանի սահմաններին ու Լեռնային Ղարաբաղում մասնակցել են մարտական գործողություններին։ Լայնորեն ներկայացված են երիտասարդ գործիչներ, որոնք Հայաստանի քաղաքական թատերաբեմ են դուրս եկել անկախության հռչակումից հետո։ Պատգամավորների թվում են ինչպես արտադրության բազմափորձ հրամանատարներ, որոնք ձեռնարկություններ են ղեկավարել տակավին խորհրդային ժամանակներում (օրինակ, Կարեն Դեմիրճյանը, Երեւանի ալյումինի գործարանի տնօրեն Ռոբերտ Ենգոյանն ու «Էլեկտրաճշգրիտսարք» գործարանի տնօրեն Էդմոնդ Ծատուրյանը), այնպես էլ երիտասարդ տնօրեններ։ Պատգամավորների թվում են Երեւանի ալրաղացի նախագահն ու փոխնախագահը, մայրաքաղաքի հացի գործարաններից մեկի տնօրենը, Գյումրիի հացամթերման ձեռնարկության տնօրենը, գինու երկու գործարանների տնօրենները։ Հիշատակենք նաեւ Երեւանի հրուշակեղենի, քիմռեակտիվների, Սեւանի ձկնաբուծարանի, Վանաձորի կահույքի, Տաշիրի ամանեղենի, Մեղրու պանրի եւ Եղվարդի խտացված կերերի գործարանների տնօրեններին։ Պատգամավոր են դարձել արդյունաբերական ապրանքների ու մթերային մի քանի տոնավաճառների, առեւտրի բազայի տնօրեններ, անասնաբուծական ֆիրմայի սեփականատեր։

Ըստ արժանվույն ներկայացված են քաղաքապետներ, գյուղապետներ, Երեւանի համայնքապետներ, երկու փոխմարզպետ։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Հետընտրական

Այսօր իր աշխատանքն է սկսում նոր գումարման Ազգային ժողովը: Բավական ժամանակ քաղաքական ու մերձքաղաքական շրջանակներում քննարկվում է այն հարցը, թե ովքե՞ր են ընտրյալները եւ ինչպե՞ս են ընտրվել: Իսկ ահա գրեթե ուշադրություն չի դարձվում, թե ովքե՞ր եւ ինչո՞ւ դուրս մնացին խորհրդարանից, այլ խոսքով՝ «մերժվածներն» ովքե՞ր են:

Անմիջապես նկատեմ, որ «մերժվածներ» բնորոշումը ամենեւին չի վերաբերում խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցած բոլոր ուժերին ու քաղաքական գործիչներին անխտիր: Խորհրդարանում տեղ ունեցածներին ու կորցրածնե- հավաքեցին ընդամենը 3,62 տոկոս ձայն: Սա քաղաքական զարհուրելի անկման վկայություն է, այն քաղաքականության համընդհանուր դատապարտության արտահայտություն, որ տարիներ շարունակ վարում էին մեր երեկվա «իշխողները»:

Անսպասելի էր ԱԻՄ-ի ձախողման տարազան (2,29 տոկոս) եւ դրա հանգամանալից վերլուծությունը, կարծում եմ, կկատարեն իրենք ԱԻՄ-ականները: Անձամբ ինձ թվում է, թե կուսակցությունը չափից ավելի էր հույսը դրել իր առաջնորդի հեղինակության ու համընդհանուր ճանաչվածության վրա, գերագնահատել էր սեփական կառույցների հնարավորությունները եւ 0,76 տոկոս), հստակորեն արտահայտված «ձախ» ու «աջ» գաղափարախոսություններ կրողներ, որոնք երկուսն էլ «մտավորական» կուսակցությունների համարում ունեն: Սակայն, ինչպես երեւում է, մենք այժմ ապրում ենք մի ժամանակաշրջանում, երբ մտավորական կեցվածքը, ավա՜ղ, հասարակական գիտակցության մեջ ընկալվում է իբրեւ «թուլության» վկայություն: Ընտրազանգվածի հիմնական մասը, նույնիսկ համակրանքի դեպքում, նախապատվությունը տալիս է «ուժին», սրա տակ հասկանալով գրեթե ամեն ինչ՝ բացառությամբ... «ինտելիգենտության»: Կայացած քաղաքական ուժերից այս երկուսը, որոնց ներն ու կուսակցությունների դաշինքները միասին հավաքեցին հնարավոր ձայների 18,34 տոկոսը կամ գրեթե մեկ հինգերորդը (5 տոկոսի արգելապատնեշը հաղթահարած 4 կուսակցություններին ու կուսակցությունների 2 դաշինքներին բաժին հասավ ձայների 80,01 տոկոսը):

Եթե նկատի ունենանք, որ ընտրությունները բոյկոտածներն ու «հաղթողների» մի մասը ընդգծված (ԱԺՄ-ն), մյուս մասը (ՀԿԿ, ՀՅԴ, «Իրավունք եւ միաբանություն») մասնակի ընդդիմադիր են, «մերժվածներն» ու խորհրդարանից դուրս մնացածները՝ պոտենցիալ ընդդիմադիրներ, եւ եթե սրանց ավելացնենք այն շուրջ 1 մլն քաղաքացինե-

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Իսկ ովքե՞ր են «մերժվածները»

րին այդ, իսկ ահա թե նախկին, թե ներկա ընտրությունների արդյունքներով Ազգային ժողովից դուրս մնացածներին շատ ավելի նվազ չափով: Առաջիններից են նախորդ ընտրությունների միանձնյա առաջատարները՝ ՀՀՇ-ն եւ նրա երբեմնի դաշնակիցները՝ «Հայրենիքը» (Էդուարդ Եգորյան), «Ազատությունը» (Հրանտ Բագրատյան), «Շամիրամը», ինչպես նաեւ ԱԻՄ-ը (Պարույր Հայրիկյան): Առաջին չորսը, նույնիսկ «Հանրապետություն» խմբակցության 1998 թվականի հունվարյան «փլուզումից» հետո, ԱԺ-ում ունեին 52 պատգամավոր, մինչդեռ ներկայիս խորհրդարանում ունեն 1-ը՝ Վանո Սիրադեղյանը, որն իր այժմյան մանդատի համար, ակնհայտորեն, մեծապես պարտական է ծննդավայրի ընտրողների «տեղային հայրենասիրությանը»: Ենթադրել, թե ՀՀՇ-ն ու իր երբեմնի դաշնակիցները, խորհրդարանից դուրս մնացած շատ ուրիշների նման, նյութական բավարար միջոցներ չունեին ընտրարշավը պատշաճ կազմակերպելու՝ միամտություն կլիներ: Եվ այնուամենայնիվ 4 կազմակերպություն միասին «ծույլ» քարոզարշավ էր վարում: Բացի այդ, ԱԻՄ-ը, որ մշտապես աչքի է ընկել թարմ, ոչ շաբլոն գաղափարներ ու կարգախոսներ առաջ քաշելու ունակությամբ, այս անգամ անսովոր կերպով «խամրած» էր, մի տեսակ, ասես, սպառված, եւ հիմնական շեշտը դնում էր նախկին ծառայությունների, կուսակցության անցած ուղու վրա: Այս մարտավարությունը, հակառակ կոմունիստների, հաջողություն ապահովել չէր կարող: Կոմունիստների ընտրազանգվածը հիմնականում ծերերն ու անցյալի հուշերով ապրողներն են, եւ նրանց սրտին ու մտքին անցյալի ծառայությունների հիշատակումը դեռ թրթիռներ է հաղորդում: Իսկ ահա ԱԻՄ-ի հենարանը երիտասարդությունն է, որ միշտ նոր բան է ուզում, նոր հեռանկարներով հուսավառվելու կարիք ունի, եւ հենց այդ է, որ այս անգամ զարմանալիորեն չտեսավ Հայրիկյանի դրոշին (ի դեպ, գրեթե նույն պակասության պատճառով 5 տոկոսի արգելապատնեշը հազիվհազ հաղթահարեց ԱԺՄ-ն):

Ազգային ժողովից կրկին դուրս մնացին ՀԴԿ-ն ու ՀՌԱԿ-ը (0,99 եւ չափով նաեւ «Ազգային պետությունը», խորհրդարան չմտան, մյուսներին, նույնիսկ շատ մեծ ցանկության դեպքում, «կայացած» համարելը դժվար է («Կոմունիստական եւ սոցիալիստական կուսակցությունների միություն»՝ 2,49 տոկոս, «Առաքելություն»՝ 0,76 տոկոս, «Ազատ Հայք-առաքելություն»՝ 0,61 տոկոս, «Սոցիալիստական ուժերի եւ մտավորականների միություն»՝ 0,24 տոկոս եւ այլն):

Սրանց փոխարեն նորելուկների համար շատ մեծ հաջողություն արձանագրեցին «Արժանապատիվ ապագան» (3,27 տոկոս) եւ «Հզոր հայրենիքը» (2,31 տոկոս), որոնք, չնայած մյուս նորելուկի՝ «Օրինաց երկրի» նման առաջին իսկ փորձից խորհրդարան չմտան, սակայն բավական պատկառելի քաղաքական կապիտալ նվաճեցին, որը ֆինանսական հզոր աջակցություն ապահոված հովանավորների «բարեհաճությունը» չկորցնելու դեպքում դեռ կարող են զարգացնել:

Միով բանիվ, համամասնական ընտրակարգով խորհրդարանից դուրս մնացած 15 կուսակցություն րին, որոնց առնվազն կեսը Հայաստանում էր, բայց իբրեւ դժգոհության ու հավասի բացակայության նշան չմասնակցեց ընտրություններին, կարող ենք եզրակացնել, որ առաջիկայում երկրի ընդդիմադիր դաշտը հստակվելու եւ առավել կազմակերպվելու միտումներ է դրսեւորելու: Ամեն դեպքում, 1998-ի փետրվարյան իշխանափոխության հետեւանքով ձեւավորված վարչակազմին ցույց տրվելիք դիմադրությունն աճելու է, եւ նախկին ռեժիմից երկիրը փրկողների դափնիներն այլեւս բավարար չեն լինելու ներողամտության համար: Այլ խոսքով, թե այսօր իր 1-ին նստաշրջանն սկսող ԱԺ-ին, թե՝ առաջիկայում ձեւավորվելիք կառավարությանը տքնաջան աշխատանք է սպասում, քանզի «վստահության կանխավճարի» մարման բոլոր ժամկետներն արդեն անցնում են, եւ մինչեւ տարեվերջ սոցիալ-տնտեսական բնագավառում էական, տեսանելի տեղաշարժեր չնկատվելու դեպքում բախվելու են... «մերժվածների դավաղրությանը»:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանն առաջարկում է մայիսի 30-ը հռչակել «Հայ դասի օր»

– Պրն Առաքելյան, հրապարակվեցին ԿԸՀ վերջնական տվյալները, ի՞նչ կարծիքի եք դրանց եւ ընդհանրապես ԱԺ ընտրությունների մասին:

– Նախ ես համակարծիք եմ այն բոլոր բողոքներին, որոնք մամուլում շարունակվում են արծարծվել՝ կապված թե ընտրացուցակների խայտառակ անճշտության, թե միջազգային դիտորդների գնահատականների հետ եւ այլն:

– Ինչպե՞ս եք գնահատում ՀՌԱԿ-ի քարոզարշավը, կարծես թե վատ չէր կազմակերպված, սակայն ձեր օգտին տրված ձայները մի տեսակ պատահական են թվում:

– Նախ ասեմ, որ մենք առանձնապես մեծ հույսեր չէինք փայփայում, ռեալ տեսնում էինք մեր հնարավորությունները: Հայաստանը վաղուց այն երկիրը չէ, որ հնարավոր լինի քարոզչությամբ մեծ ձայներ շահել: Ընտրողը կոնկրետ մտածելակերպի է անցել՝ ինչ հնարավորություններ ունեն թեկնածուները, ընտրում է բազմազան հնարավորություններով հարուստ թեկնածուին եւ տալիս նրան իր ձայնը, նախօրոք իմանալով, որ 4 տարի նրա երեսը չի տեսնելու...

ՀՌԱԿ-ի քարոզչությունը ես գնահատում եմ գերազանց, քանի որ յուրահատուկ էր, տեղ-տեղ էլ դասեր տվող, տեղ-տեղ հակաքարոզչության նման մի բան, սակայն թույլատրելի սահմաններում:

– Ներեք, չէ՞ք նշի յուրահատկության մի քանի օրինակ...

– Նախ մեր տեսահոլովակները՝ պաստառները եւ տեքստը, միջոցառումների լուսաբանումը՝ թե հանդիպումները շրջաններում, թե՝ ստեղծված եւ ստեղծվելիք աշխատատեղերի լուսաբանումը, Թեքեյան կենտրոնում կառուցված այն մեծ՝ 50 քմ մակերեսով ազդը, ՀՌԱԿ ղեկավարների ելույթները եւ նրանցում շոշափված խնդիրները: Տեսեք, շատ կուսակցություններ էին խոսում կրթական եւ առողջապահական համակարգի մասին, թող ինձ ներեն մնացած կուսակցությունները, սակայն դրանք լոզունգային էին, իսկ ՀՌԱԿ ատենապետն առաջարկել եւ առաջարկում է ձեռնարկել կոնկրետ քայլեր՝ տարանջատել վճարովին պետպատվեր կոչեցյալից: Մյուսը՝ մշակույթի վերաբերյալ, մյուսը՝ ՀՌԱԿ-ին առընթեր ինժեներական խմբի մշակած ստրատեգիական ծրագրերի ներկայացումը, սոցիալական ոլորտի բարելավումը՝ առաջարկելով հանձնել այն տեղական մարմիններին եւ այլն:

Իրականում, ինչպես քիչ առաջ նշեցի, տեղի ունեցավ ընտրողի կողմից «կարճ դիստանցիայի» եւ մտածելակերպ, եւ գործելակերպ, այսինքն ձայները չտրվեցին ծրագրերին, գաղափարախոսություններին, այլ հիմնականում տրվեցին անհատներին, այն էլ ի՞նչ անհատների:

– Քանի որ խոսքը գնաց անհատների մասին, որեւէ ակնկալիք ունի՞ ՀՌԱԿ-ը քաղաքային հեղինակություններ-օրենսդիրներից:

– Նախ ես չեմ ընդունում տարբեր կուսակցական գործիչների, մամուլի միջոցների եւ որոշ ընտրողների խուճապը կապված հեղինակությունների ԱԺ մուտք գործելու հետ: Աղմուկը այնտեղից է, կարծես այդ անհատ պատգամավորները լուսնից ընկան ԱԺ: Նրանց գործելակերպը բացահայտ էր, բոլորի աչքի առաջ եւ մեր կողմից կանխատեսելի, այդ պատճառով էլ ընտրողին կոչ էինք անում ձայները տալ ՀՌԱԿ-ին կամ մեկ այլ ավանդական կուսակցության, քանի որ քաղաքային հեղինակություններին «մենակ թողնել» չի կարելի, հատկապես ԱԺ-ում:

Հասարակությանը բացատրում էինք, որ անհատը շատ «փոքր» է իր մտավոր եւ այլ կարողություններով հանդերձ, որ կրի, պաշտպանի եւ քարոզի մի ամբողջ գաղափարախոսություն, քաղաքագիտական առումով: Եթե կա «ծրագիր», որը ներկայացնում է քաղաքական կազմակերպությունը, անհատները դառնում են կատարող եւ նրանց փոփոխությունը էականորեն չի ազդում ծրագրի՝ գաղափարախոսության իրականացման վրա, իսկ ցանկացած օրենք ունի իր գաղափարական ուղղվածությունը՝ սոցիալական, ազգայնական, ազատական եւ այլն: Այնպես որ, նորընտիր անկուսակցական օրենսդիրները ուզեն, թե չուզեն պետք է ընտրեն օրենքների հանդեպ իրենց գաղափարախոսական ուղղվածությունը եւ ինչքան էլ թվան, որ իրենք անկուսակցական են, միեւնույն է՝ գործելու են մոլի կուսակցականից ավելի ագրեսիվ: Մեզ՝ ԱԺ-ից դուրս մնացած կուսակցություններին մնում է «որսալ» եւ տալ կլասիկ ուղղվածություն այն պատգամավորներին, որոնք չգիտակցված, ինչու չէ, նաեւ գիտակցված կսկսեն քարոզել եղած գաղափարախոսություններից որեւիցե մեկը:

Իսկ ինչ վերաբերում է մյուս հարցին, մեծ ակնկալիքներ ԱԺ-ից առանձնապես չունենք: Սակայն դա չի նշանակում, որ մենք ձեռքներս ծալած պետք է նստենք: Ոչ: ՀՌԱԿ-ը փորձելու է աշխատել ԱԺ-ի հետ դրսից, ներկայացնելով արդեն մշակված եւ օրենսդրական նախագծեր, եւ ստրատեգիական-տնտեսական ծրագրեր, հարկային եւ մաքսային համակարգի արդյունավետ գործելակերպին ուղղված բարեփոխման նախագծեր: Կարճ ասած՝ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը միշտ պատրաստ է համագործակցելու ցանկացած ազգօգուտ գործելաոճ որդեգրած մարդկանց հետ:

– Ձեր կարծիքով ի՞նչ հիշողություն կթողնի 1999 թ. մայիսի 30-ը ժողովրդի մեջ...

– Այդ կապակցությամբ առաջարկում եմ 1999 թ. մայիսի 30-ը հիշատակել որպես նշանավոր օր, անենք «Հայ դասի օր», քանի որ ազգի լայն մի զանգվածի քարշ տվեցին դասարանները եւ նրանք առանց կաշառք տալու շահեցին դասն իրենց օգտին... ապացուցեցին վաղուց ապացուցվածը, որ իրենք ընտրելու իրավունք ունեն:

Իսկ կոնկրետ՝ իմ հնգամյա տղայի վրա մեր նախընտրական քարոզարշավը թողել է շատ տրագիկ եզրահանգում՝ դաստիարակչական տեսակետից բացասական երանգով:

– Այսինքն...

– Տղայիս հետ գնացել էի Արարատյան հրապարակ, եւ ես նկատեցի, թե ինչպես նրա հայացքը ընկավ Մասիսին եւ չէր կտրվում հիանալի տեսարանից, քանի որ անձրեւից հետո էր եւ տեսանելիությունը՝ շատ հստակ: Երկար նայելուց հետո հանկարծ շրջվեց իմ կողմն ու հարցրեց.

– Պապ, ասե՞մ ինչ սար է:

– Ասա, տղաս,– հանգիստ ասացի:

– Էս սարը ռամկավարների ռեկլամն է:

Հարցազրույցը վարեց
Գ. Մ. ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

ՀՈՒՄՈՐՈՎ

Ընտրավաուչերը կփրկի Հայաստանը

Վերջին 10 տարում բոլորը խոսում են ազատականացման եւ շուկայական հարաբերություններին անցնելու անհրաժեշտության մասին: Եվ այդ հարաբերություններն արդեն հաղթանակել են ամենուր: Ամուսնանալիս նույնիսկ այս տարվանից սկսած պետք է առաջին հերթին մտածել ոչ թե սիրո, այլ ձեռնտու ամուսնական պայմանագիր կնքելու մասին: Սակայն, երբ գործը հասնում է ընտրություններին, սկսում են քարոզել պահպանողականություն, իր դարն ապրած իդեալիզմ: Իսկ շուկայական հարաբերություններն այդ ոլորտում կոչում են ընտրակաշառք վատ բառով: Որոշ առաջադեմ պատգամավորության թեկնածուներ, շրջանցելով արգելքները, տարերայնորեն ազատականացրել են ընտրությունները, դրանով իսկ ստեղծելով անհավասար պայմաններ ընտրողների համար: Լուրեր են հասնում, թե քաղաքացիների մի մասն ընտրությունների օրը կարողացել է վաստակել մինչեւ 100 դոլար: Շատերի համար դա հեշտ վաստակ չէր, քանի որ ստիպված էին օրը մթնեցնել դասարաններում: Մյուսները ոչինչ էլ չեն վաստակել, սակայն համաձայն են եղել իրենց ընկերների, կուսակիցների կամ ազգականների համար զոհել այդ օրը: Կա՛ն, դեռ կա՛ն նաեւ այնպիսի հետամնացներ, որոնք չեն ընդունում շուկայական հարաբերությունները եւ հանուն գաղափարի համաձայն են եղել անհատույց կորցնել օրը՝ անցկացնել, այսպես ասած, ընտրական կիրակնօրյակ: Մնացածները, ոչնչով շահագրգռված չլինելով, կիրակին անցկացրել են սովորականի պես՝ անտեսելով ընտրությունները:

Մինչդեռ պետությունը կարող էր այնպես անել, որ բոլոր քաղաքացիները հայտնվեին հավասար պայմաններում եւ ընտրողների 100 տոկոսը, դեռ մի բան էլ ավելին, մասնակցեր ընտրություններին: Քաղաքացիական ակտիվության այսպիսի ռեկորդային ցուցանիշի կարելի է հասնել, եթե պաշտոնապես ազատականացվի ընտրությունների անցկացումը եւ յուրաքանչյուր ընտրություններից առաջ չափահաս բնակչությանը բաժանվեն ընտրավաուչերներ: Իսկույն կառաջանան ընտրավաուչերների շուկա, բորսաներ, բրոկերներ, կյանքը կաշխուժանա, եւ մարդիկ հնարավորություն կստանան քիչ թե շատ բարելավելու իրենց սոցիալական վիճակը: Տեղացի մեծահարուստներն իրենց կապիտալի մի մասը փաստորեն կներդնեն հայրենիքում, նրանց կմիանան սփյուռքահայերը, միջազգային հիմնադրամներն ու Հայաստանում հետաքրքրություններ ունեցող օտարերկրյա ներդնողները: Դրանով էլ ավելի կամրապնդվի մեր անկախ պետականությունը: Ճիշտ է, ոչ բոլոր գործարարները պատգամավոր աշխատելու ժամանակ ու հավես ունեն: Նրանց կփոխարինեն վարձու պատգամավորները, ինչը մինչ այժմ էլ էր տեղի ունենում, այն տարբերությամբ, որ ծախսված ֆինանսական միջոցները փոշիանում էին՝ չհասնելով ընտրողների լայն զանգվածներին:

Ներդնելով ընտրական ամենաառաջադեմ համակարգը, մենք կհամարվենք աշխարհի ամենաազատական երկիրը եւ կդառնանք Եվրամիության, Եվրախորհրդի, Համաշխարհային բանկի, Միջազգային արժութային հիմնադրամի, «Մեծ յոթնյակի» երկրների «աչքի լույսը», ինչը կօգնի լուծելու մեր հիմնախնդիրները: Ոմանք կառարկեն, ասելով, թե ազատականացնելով ընտրությունները, հնարավորություն կտանք մեր թշնամիներին գնելու ընտրավաուչերներ, վարձակալելու մեր պատգամավորներին եւ քանդելու երկիրը: Սակայն վախենալու ոչինչ չկա: Մեր պատգամավորներին նրանք կարող էին վարձակալել նաեւ անցյալում եւ շատ ավելի էժան գներով: Չէ՞ որ ոչ ոք նրանց չէր խանգարում: Բացի այդ, հանգիստ կարելի է պատգամավոր ընտրել նույնիսկ ադրբեջանցիներին: Ո՞ր թուրքը կարող էր այդպես արագ եւ հիմնովին քանդել մեր երկիրը: Հայերս ճարպիկ, խելոք եւ աչքաբաց ազգ ենք: Եթե նույնիսկ քարից ենք կարողանում հաց քամել, ի՞նչ ասես չենք քամի պատգամավորական մանդատից եւ այն երկրից, որը ղեկավարում ենք: Այնպես որ, ընտրությունները ազատականացնելով՝ օգուտից բացի վնաս չի լինի:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ միջազգային

ԸՆՏԱՆԻՔ

Հաջող ամուսնության գաղտնիքը

«Սիրո գրքի» հեղինակ, հոգեբան Ջոն Գոթմանը համոզված է, որ գտել է հաջող ամուսնության գաղտնիքը եւ կարող է 90 տոկոսի ճշտությամբ որոշել, թե որ ընտանիքը ապագա ունի:

Ըստ առասպելի, կինը եւ տղամարդը մեկ լիարժեք էակի կեսերն են, որոնք աշխարհով մեկ փնտրում են միմյանց, եւ հաջող ընտանիք կարելի է կազմել միայն այն դեպքում, երբ այդ կեսերը հանդիպեն: Վաշինգտոնի համալսարանի հոգեբան Ջոն Գոթմանը, որը քսան տարի շարունակ ուսումնասիրել է սիրային կապերը, գտնում է, որ առասպելն այնքան էլ հեռու չէ իրականությունից: 56-ամյա Գոթմանը զուգակցում է գիտնականի խելքը ռոմանտիկի հոգու հետ: Նա ամուսնացել է երկու անգամ եւ երջանիկ է իր հոգեբան կնոջ՝ Ջուլի Շվարց Գոթմանի հետ: Նրա սիրո լաբորատորիան Սիեթլում ընտանեկան ուսումնասիրությունների կենտրոն է, որը բաղկացած է ժամանակակից տեսախցիկներով եւ համակարգիչներով կահավորված մի քանի գրասենյակներից: Այդ ամբողջ տեխնիկան «կարող է կարդալ» սեփական կամքով երկարաժամկետ դիտարկումների ենթարկվող զույգերի միտքն ու հոգին, որոնք պատրաստ են գիտնականներին պատմել իրենց անձնական կյանքի ամենանվիրական մանրամասները: Ուսումնասիրություններից ծնվել է Գոթմանի նոր՝ «Հաջող ամուսնության 7 բանալի» գիրքը, որը, նա համոզված է, ամուսիններին կօգնի գիտական ճանապարհով հասնելու ամուսնական երջանկության:

Գոթմանի եզրահանգումներից ամենաանսպասելին է, որ զայրույթը ընտանիքում ամենաքայքայիչ զգացմունքը չէ, քանի որ վիճում են և՛ դժբախտ, և՛ երջանիկ զույգերը: Քայքայման լուրջ ուժերն են քննադատությունը, բավարարվածությունը, պաշտպանողականությունն ու քարբսությունը: Դրանք կառավարելու համար մարդ պետք է կարողանա կազմել իր կողակցի երազանքների ու վախերի քարտեզը, ինչը կօգնի ճիշտ հասկանալու նրա հոգեբանությունը եւ հեշտությամբ վերացնելու ծառացած խնդիրները:

Գոթմանի ուսումնասիրած զույգերից շատերը համոզված են, որ ընտանիքն ամուր պահելու ամենալավ եղանակը ընկերությունն է սեռերի միջեւ: Ընտանիքի քայքայման ամենամեծ հնարավորությունը սովորաբար ծագում է ամուսնության 7-րդ (միջինը 5,2 տարին է) եւ 16-20-րդ տարում (միջինը 16,4 տարին է): Քայքայման պատճառներից կարեւոր է նաեւ ուժերի անհավասարաչափ բաշխումը: Ամուսինը, որն ընտանիքում իշխանությունն իր մենաշնորհն է համարում, ընտանիքը քայքայելու մեծ հնարավորություն ունի: Վիճակը շտկելու համար նրանից շատ քիչ բան է պահանջվում՝ պարզապես չդիտել ֆուտբոլի խաղը, երբ կինը զրուցելու կարիք ունի: Դրանով նա կապացուցի, որ ավելի գնահատում է «մենք»-ը, քան «ես»-ը:

Նախկինում ամուսնության վաղ շրջանում զույգերի փոխհարաբերությունները ուսումնասիրող թեսթերը մեծ ժողովրդականություն էին վայելում, դրանցից օգտվում էին նույնիսկ փորձառու հոգեբանները, սակայն դրանք ոչ միշտ էին ճշգրիտ արդյունքներ տալիս: 70-ականներին գիտնականները սկսեցին ուղղակիորեն դիտարկել ամուսնացած զույգերին: Իսկ երբ նրանց հասու դարձավ տեսաերիզը, որը կարելի էր ուզածի չափ ետ ու առաջ պտտել, վիճակը զգալիորեն հեշտացավ: Սկզբում ուսումնասիրում էին միայն այն ընտանիքներին, որոնք խոր հակասություններ ունեին: Սակայն Գոթմանը շրջանառության մեջ մտցրեց այն թեզը, որ երջանիկ ընտանիքին նույնպես պետք է ուսումնասիրել: Սկզբում նրանց հարցեր են տալիս իրենց համատեղ կյանքի մասին, այնուհետեւ նրանք տեսախցիկի առաջ պատմում են իրենց մեջ ծագած պրոբլեմների մասին: Հետագայում ուսումնասիրելով զույգերի դեմքի դրական եւ բացասական արտահայտությունները, համադրելով սրտի աշխատանքը եւ այլ տվյալներ, ստանում են զույգի հարաբերությունների պատկերը:

Ըստ Գոթմանի ու նրա հետեւորդների, նրանց աշխատանքը նպաստում է հասարակության առողջացմանը: Ուղիղ կապ կա հաջող ամուսնության եւ առողջության միջեւ, երջանիկ մարդկանց իմունային համակարգն էլ մինչեւ իսկ լավ է աշխատում: Բարեհաջող ընտանիքներում նույնպես վեճեր են լինում, սակայն այս դեպքում ամուսինները միմյանց «ընդառաջ են գնում», փորձում են հարթել վեճը, կառավարելով սեփական բացասական կրքերը, ինչում մեծ չափով օգնում է եւ հումորի զգացումը:

Խորապես ուսումնասիրելով հաջող եւ անհաջող ամուսնությունների պատմությունը, հոգեբանները հանգում են այն եզրակացության, որ անցյալում օգտագործվող այնպիսի մեթոդներ, ինչպիսին է, օրինակ, «ակտիվ ունկնդիր»-ը, մեծ մասամբ անօգուտ են, եւ սկսում են «բուժման» նոր մեթոդներ մշակել: Ընտանիքը լուրջ դժվարության առաջ է կանգնում առաջին երեխայի ծնվելու շրջանում: Ընտանիքների 2/3-ը շատ է դժվարանում այդ պրոբլեմները լուծելիս: «Դժվար է գերազանց ընտանիքի մասին երկու մարդու երազանքներից ձուլել մեկ ընդհանուրը», ասում է Կալիֆոռնիայի համալսարանի դասախոս Քերոլայն Փեյսի-Քաունը: Այս դեպքում լավագույնը այն ընտանիքներն են, որտեղ կինը տղամարդուն վերաբերվում է որպես դաշնակցի: Պրոբլեմների լուծման լավագույն եղանակներից է նաեւ այլ երջանիկ երիտասարդ ընտանիքների հետ շփումը:

Երկու այլ հոգեբաններ՝ Նեյլ Ջաֆոբսոնը եւ Էնդրյու Քրիստենսենը իրենց մեթոդը անվանում են «համաձայնության թերապիա»: Սրա գլխավոր սկզբունքը կողակցին ճանաչելն է եւ ընդունել նրան այնպիսին, ինչպիսին կա, առանց փորձելու փոխել: «Մարդիկ կարող են սիրել միմյանց ոչ միայն ընդհանրությունների համար, այլ որ իրենց տարբերություններով լրացնում են միմյանց», ասում է Ջեյքոբսոնը:

Եվ հակառակ այս ամենին, գիտնականները համոզված չեն, որ կարող են փրկել բոլոր ընտանիքները: Օրինակ, այն ընտանիքը, որտեղ մեծ դեր ունի ֆիզիկական ճնշումը կամ հակասությունները այնքան խորն են ու հին, որ հոգեբանը ոչինչ չի կարող անել:

Գոթմանն արագ պարզելու համար, թե ընտանիքն արդյոք ապագա ունի՞, խորհուրդ է տալիս հարց տալ, թե զույգին ամենասկզբում ինչը գրավեց միմյանց մեջ: Եթե նրանք դեռեւս ընդունակ են վերհիշելու այդ առաջին կախարդական պահերը (եւ ժպտալ դրանց մասին խոսելիս), դեռ ամեն ինչ կորած չէ: «Եւ կարելի է մոխրից կրակը բորբոքել», ասում է Գոթմանը: Այնպես որ մեզ բոլորիս համար դեռեւս հույս կա:

«ՆՅՈՒԶՈՒԻՔ»

Պատրաստեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱԾՐՅԱՆ

Ջոն Գոթմանի պատրաստած թեսթը

Ճանաչո՞ւմ եք ձեր կողակցին	ճիշտ	սխալ
1. Ես կարող եմ ասել, թե ներկայումս ինչն է անհանգստացնում կողակցիս:	☐	☐
2. Կարող եմ ասել, թե ովքեր են ամուսնուս ամենալավ ընկերները:	☐	☐
3. Կարող եմ տալ մի քանի մարդու անուն, ովքեր վերջերս զայրացրել են նրան:	☐	☐
4. Գիտեմ, թե ինչի մասին է երազում կողակիցս:	☐	☐
5. Գիտեմ կողակցիս կենսափիլիսոփայությունը:	☐	☐
6. Գիտեմ, թե որ բարեկամին ամուսինս չի սիրում:	☐	☐
7. Կարծում եմ կողակիցս ինձ լավ է ճանաչում:	☐	☐
8. Երբ մենք առանձին ենք, ես սիրով եմ մտածում նրա մասին:	☐	☐
9. Ես հաճախ առանց պատճառի գրկում ու համբուրում եմ նրան:	☐	☐
10. Իմ ամուսինը ինձ հարգում է:	☐	☐
11. Մեր հարաբերությունների մեջ դեռ կրակ ու կիրք կա:	☐	☐
12. Ռոմանտիկան դեռ չի լքել մեզ:	☐	☐
13. Կողակիցս ընդհանուր առմամբ սիրում է ինձ:	☐	☐
14. Ամուսինս գնահատում է իմ արածը ընտանիքիս համար:	☐	☐
15. Մեր սեռական կյանքից մենք բավարարված ենք:	☐	☐
16. Օրվա վերջում կողակիցս ուրախանում է ինձ տեսնելով:	☐	☐
17. Կողակիցս իմ ամենալավ ընկերներից է:	☐	☐
18. Մենք հաճույքով զրուցում ենք:	☐	☐
19. Մենք գրեթե միատեսակ իշխանություն ունենք ընտանիքում:	☐	☐
20. Ամուսինս հարգում է իմ կարծիքը, նույնիսկ եթե համամիտ չէ:	☐	☐
21. Նա ինձ օգնում է լուծել մեր պրոբլեմները:	☐	☐
22. Կյանքի գլխավոր նպատակի ու արժեքների շուրջ մենք ընդհանուր առմամբ համակարծիք ենք:	☐	☐

Արդյունքները: 1 բալ յուրաքանչյուր «ճիշտ» պատասխանի դեպքում: 12-ից ավելի. Ձեր հարաբերությունները գերազանց են: Շնորհավորում ենք: 12-ից պակաս. Չէր խանգարի մտածել ընտանիքի հիմքերը ամրացնելու մասին: Զրուցեք իրար հետ:

ԼՈՆԴՈՆ

Տոնի Բլերը հրապարակել է «Եվրոպայի արդիականացման մանիֆեստ»

ԼՈՆԴՈՆ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Տոնի Բլերը երեքշաբթի օրը այստեղ հրապարակել է «Եվրոպայի արդիականացման մանիֆեստ»: Փաստաթուղթը, որը վերնագրված է «Եվրոպա. երրորդ ուղի», մշակվել է Գերմանիայի կանցլեր Գերհարդ Շրյոդերի հետ համատեղ, որը Լոնդոնում էր գտնվում մեկօրյա պաշտոնական այցով:

«Մենք ստեղծարարների մանիֆեստ, ձախ ցենտրիստական սոցիալդեմոկրատիայի արդիականացման մանիֆեստ ենք հռչակում», հայտարարել է Տոնի Բլերը, Դաունինգ սթրիթում Գերհարդ Շրյոդերի հետ բանակցություններ վարելուց հետո էլույթ ունենալով գիտնականների եւ դիվանագետների մեծաթիվ լսարանի առջեւ:

Հիշեցնելով, որ վերջին երկու տարում Եվրոպայում իշխանության գլուխ է անցել ձախ ցենտրիստական ղեկավարների նոր սերունդ, Բլերը հայտարարել է. «Մենք պետք է տնտեսական դինամիզմը, որը կենսականորեն անհրաժեշտ է Եվրոպային, զուգակցենք սոցիալական արդարությանը նվիրված լինելու հետ, որը մնում է մեր հայացքների կենտրոնում»:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, հասարակության մեջ փոփոխությունների նկատմամբ մոտեցման հիմքը բրիտանացի վարչապետը համարել է նաեւ «ազատությունն ու հավասար հնարավորությունները, համերաշխությունն ու պատասխանատվությունը»: «Մենք երբեք չենք ընկրկի այդ սկզբունքներից», հայտարարել է Մեծ Բրիտանիայի կառավարության ղեկավարը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սթրոբ Թալբոթը ժամանում է Մոսկվա

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի առաջին տեղակալ Սթրոբ Թալբոթը Մոսկվա է մեկնում Կոսովոյի խաղաղարար զորակազմին ռուսաստանյան մասնակցության շուրջ բանակցություններ վարելու համար: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այս մասին հերթական ճեպազրույցում հայտնել է պետդեպարտամենտի պաշտոնական ներկայացուցիչ Ջեյմս Ռուբինը: Նրա ասելով, Թալբոթը Վաշինգտոնից կմեկնի այսօր, սակայն ժամանակային տարբերության պատճառով Մոսկվա կժամանի արդեն հինգշաբթի: Այս այցի շուրջ պայմանավորվածությունը ձեռք է բերվել Բորիս Ելցինի եւ Բիլ Քլինթոնի միջեւ հեռախոսազրույցի ժամանակ:

Վրաստանում առգրավվել է բելգիական հավի մսից պատրաստված 250 կգ երշիկ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թբիլիսիի, Աջարիայի եւ Քութայիսի բժշկական ծառայությունները առգրավել են բելգիական արտադրության հավի մսից պատրաստված մոտ 250 կգ երշիկ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին այսօր հաղորդել է Վրաստանի առողջապահության նախարար Ավթանդիլ Ջորբենաձեն: Թբիլիսիում կայացած մամլո ասուլիսում նախարարը նշել է, որ բելգիական հավերի մսի մեջ միջազգային փորձագետների կողմից հայտնաբերվել է դիոքսինի բարձր տոկոս: Ավթանդիլ Ջորբենաձեն ընդգծել է, որ Վրաստանում, ինչպես որ եվրամիության բոլոր երկրներում, արգելված է բելգիական արտադրության հավի մսի եւ աղացած մսի, ձվի ու ձվի փոշու ներկրումն ու իրացումը: Ավթանդիլ Ջորբենաձեն հաղորդել է, որ Վրաստանի առողջապահության նախարարությունը կապ է պահպանում եվրամիության երկրների համապատասխան ծառայությունների հետ, եւ եթե այն արտադրանքի ցուցակը, որը ենթակա է առեւտրի ցանցից հանվելու, մեծանա, Վրաստանը համարժեք որոշում կընդունի:

Ժիրինովսկին եւ Լուժկովը կբացեն խանութներ

Ռուս ազգայնական գործիչ, ՌԼԴԿ առաջնորդ Վլադիմիր Ժիրինովսկին ծրագրում է Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներում ստեղծել «Т-34» կոչվող խանութների ցանց՝ խորհրդային համրահայտ տանկի անունով: Դրանցում կվաճառվեն «միկիտաճիոնալության» ոճի ֆիրմային հագուստներ, արդեն հայտնի դարձած «Ժիրինովսկի» օղի եւ այլն: Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը նույնպես մտադիր է զբաղվել առեւտրական գործունեությամբ: Մինչեւ վերջերս նա հովանավորում էր տղամարդկանց համար նախատեսված մի օծանելիքի արտադրություն: Հիմա նա ուզում է մրցակցել Ժիրինովսկու հետ եւ բացել իր կուսակցության անունը կրող «Հայրենիք» («Ռոդինա») ֆիրմային խանութներ:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Ճապոնիայում եւս գործազուրկները շատանում են

Ասիայի տնտեսական ճգնաժամը ընդամենը մեկ տարում հօդս ցնդեցրեց ճապոնացիների համաշխարհային զբաղվածության առասպելը: Ցմահ աշխատանքի երկիր համարվող Ճապոնիայում գործազրկության մակարդակն անշեղորեն աճում է, եւ հետազոտությունները սովորական երեւույթ են դարձել: Դեռ մեկ տարի առաջ երկրում գործազրկության մակարդակը ընդամենը 3,5 տոկոս էր: Բայց այս տարվա փետրվարին գործազուրկների թիվը հասավ 3,4 մլն, որը կազմում է աշխատունակ բնակչության 4,8 տոկոսը, դա բացարձակ ռեկորդ է: Բազմաթիվ երկրների նման, Ճապոնիան եւս բեւեռվել է զանգվածային գործազրկության փուլ, եւ վատթարագույնը դեռ առջեւում է:

Հոռետեսության համար հիմքեր կան. մասնավոր տնտեսագետները կարծում են, որ երկրում գործազրկության իրական մակարդակը կրկնակի գերազանցում է պաշտոնական տվյալները, քանի որ բազմաթիվ անգործ ճապոնացիներ այլեւս աշխատանք չեն փնտրում եւ չեն գրանցվում աշխատանքի տեղավորման գրասենյակներում:

Մինչեւ վերջերս կառավարությունը ծանր վիճակում հայտնված ձեռնարկություններին նյութապես օգնում էր պահպանելու աշխատատեղերը եւ վերակենդանացնելու տնտեսական գործունեությունը: Սակայն մեկ տարում Ճապոնիայի տնտեսությունը կորցրեց 900000 աշխատատեղ: Նույնիսկ «Սոնի» ընկերությունը 17000 կրճատում կատարեց: Քաղաքական գործիչներից ոմանք պահանջում են վերակառուցել երկրի տնտեսությունը, նույնիսկ եթե գործազրկության մակարդակը ժամանակավորապես հասնի 10 տոկոսի: Այդ կարծիքին է մասնավորապես ընդդիմադիր ժողովրդավարական կուսակցության գաղափարախոս Յուկիոս Էդանոն: «Պունեն» հանդեսը նշում է, որ Ճապոնիայի կառավարությունը կիսապաշտոնական կարգով մշակում է միջոցներ, որոնց նպատակն է դյուրացնել ծառայողների տեղափոխությունները ու կրճատումները եւ դրանով իսկ արագացնել ձեռնարկությունների վերակառուցումը:

Պ. Ք.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

60-ականների կերպարվեստը Հենրիկ Իգիթյանի «Թանգարանում»

20-րդ դարի երկրորդ կեսի հայ մշակութային կյանքի ընդհանուր համայնապատկերում «60-ականներ» բնորոշումը արդեն դարձել է դասական հասկացողություն, քանզի այդ ժամանակահատվածի ընդհանուր մշակութաբանական նկարագիրը բնորոշող բազմաթիվ նյութեր են աշխարհ եկել՝ ինչպես արվեստի մեկ բնագավառի, այնպես էլ մյուս բնագավառների ընդհանրական բնութագրումներով: Մի հարցում բոլորը համակարծիք են. սա ընդհանուր մշակութային վերելքի, նոր տաղանդների առաջացման, նոր ձեւերի եւ գաղափարների շքահանդես էր: Մշակութային ոչ մի բնագավառ ետ մնալու մասին չէր մտածում, այլ խիզախումի եւ առճակատման բուռն գործընթացները նորի հայտնաբերման տենդով էին վարակված: Պետական պաշտոնական քարացած, ժամանակավրեպ ստանդարտները եւ նոր գաղափարների ու ձեւերի բախումներն ի հայտ բերեցին նոր անհատականություններ բոլոր բնագավառներում: Գրականություն, երաժշտություն, կերպարվեստ, ճարտարապետություն, կինոարվեստ, ինչպես նաեւ բնական գիտությունների ոլորտում բազում տաղանդներ ու անհատականություններ ի հայտ եկան, որոնց լոկ անունները թվարկելը տաղտկալի կլիներ: Այս համաստեղության մեջ իրենց առանձնահատուկ տեղն ունեն 60-ականների կերպարվեստի ներկայացուցիչները՝ Մինաս Ավետիսյանի, Ռուբեն ու Ռաֆֆի Ադալյանների, Ռուդոլֆ Խաչատրյանի, Հենրի եւ Ռոբերտ Էլիբեկյանների, Վրույր Գալստյանի, Աշոտ Հովհաննիսյանի, Սեյրան Խաթլամաջյանի, Մարտին Պետրոսյանի, Էդուարդ Խառազյանի, քանդակագործներ Արտո Չաքմաքչյանի, Երվանդ Քոչարյանի, Արա Շիրազի եւ այլոց արվեստի որոշակի նվաճումների շնորհիվ: Արվեստի, գրականության եւ այլ բնագավառների տաղանդավոր ներկայացուցիչների հետ նրանք կարողացան մեր մշակույթը դուրս բերել նեղ տեղային մտածողության սահմաններից եւ միջազգային ասպարեզ հանել հայ հոգեւոր մշակույթը նոր ձեւերով ու բովանդակությամբ՝ ազգայինն ու արդիականը դարձնելով ուղեցույց ու նպատակ: Շարժման առաջատար արվեստաբանը Հենրիկ Իգիթյանն էր՝ քաղաքական բարձր նկարագիր ունեցող անխոնջ գործիչ, որի աներեւակայելի ջանքերի շնորհիվ 1972-ին ստեղծվեց Հայաստանի արդի արվեստի թանգարանը՝ երազ թվացող մի իրողություն: Թանգարանի ստեղծման գաղափարը ելնում էր արդի արվեստի ներկայացուցիչների ստվար շարքերի օբյեկտիվ գոյությունից, նրանց հասարակական ճանաչման փաստացի իրողությունից: Հայաստանի եւ սփյուռքի համաշխարհային ճանաչում ունեցող ներկայացուցիչներին մի հարկի տակ տեսնելու արվեստաբանի տեսիլը բազում արգելքներ հաղթահարելով լույս աշխարհ եկավ:

Ահա անցյալ տարվա վերջին «Տիգրան Մեծ» հրատարակչությունը լույս է ընծայել պոլիգրաֆիական եւ գեղարվեստական բարձր որակով տպագրված «Թանգարան» ալբոմ-գիրքը Հենրիկ Իգիթյանի հեղինակությամբ (նկարիչ՝ Վահան Քոչար): Հաշվի առնելով մեր սոցիալ-տնտեսական դժվարին պայմանները, անհնարին է երեւակայել միջազգային բարձր չափանիշներին համապատասխանող նման գրքի ի հայտ գալը: Պարզվում է, խստապահանջության եւ կամքի դրսեւորման դեպքում մենք էլ կարող ենք ժամանակի հետ համաքայլ ընթանալ: Ընդարձակ առաջաբանում (հեղ.՝ Հենրիկ Իգիթյան) մանրամասն խոսվում է թանգարանի ստեղծման տառապանքների, խոչընդոտների, նորի հանդեպ տոտալիտար համակարգի ունեցած քարացած վերաբերմունքի մասին, որի ենթատեքստում մեր առջեւ հառնում է բարձր իդեալների համար պայքարող անկոտրում արվեստաբանի դիմապատկերը: Պայքարի պայմաններն անհավասար էին, ասում է առաջաբանում հեղինակը: Նրանց կողմում իշխանությունն ու ուժն էին, մեր կողմում՝ նվիրվածությունն արվեստին: Նրանց կողմում պետական հզոր մեխանիզմն էր, մեր թիկունքում՝ տարբեր սերունդների ճանաչում չստացած տաղանդավոր արվեստագետները... Գրքում զետեղված են նաեւ ռուս հայտնի արվեստաբան, հայ արվեստի գիտակ Ալ. Կամենսկու եւ գրող Ադասի Այվազյանի, դաշնակահար եւ կերպարվեստի նվիրյալ Յու. Զարգարյանի ջերմ խոսքերը, «Նյու Յորք թայմս», Լոնդոնի «Թայմս», Փարիզի «Յումանիտե» թերթերի թղթակցությունները, ինչպես նաեւ Վիլյամ Սարոյանի, Միքելանջելո Անտոնիոնիի, Չինգիզ Այթմատովի, Ռենատո Գուտուզոյի, Սերգեյ Փարաջանովի, Դավիթ Ալֆարո Սիկեյրոսի, Բորիս Պիոտրովսկու, Էդ. Մեժելայտիսի եւ բազմաթիվ այլ անվանի մարդկանց տպավորությունները: 25 տարին բոլորած թանգարանի տնօրենը գրքի հենց առաջին էջում ապագայի երազանքով ու ցավով նշում է. «Այսպիսով, մեր մշտական էքսպոզիցիայի նմուշներից բացի, ալբոմ են մտել մի քանի գլուխգործոցներ այլ թանգարաններից եւ անձնական հավաքածուներից: Սիրելի հայ նկարիչներին մի հարկի տակ հավաքելու մեծագույն ցանկությունը ետ չպահեց մտովի, ազգային ժամանակակից արվեստի ուտոպիական թանգարան ստեղծելու գայթակղությունից: Ցանկալի է 20-րդ դարի վերջում բոլորին միասին տեսնել, թեկուզեւ ներկա ալբոմի էջերում: Թերեւս այլ հանգամանքներում մեր թանգարանն այսպիսի դեմք ունենար...»: Անտարակույս, մեր դարի լավագույն հայ արվեստագետներին իրար կողքի տեսնելը ոչ թե ազգային սնապարծություն է, այլ ազգային նկարագրի հավաքական կերպարը տեսնելու ցանկություն, արվեստագետների հաջորդ սերունդների համար յուրօրինակ դպրոց: Մ. Սարյանի, Ա. Գորկու, Ե. Քոչարի, Գ. Յակուլովի, Գառզուի, Ժանսեմի, Գ. Շլդյանի, Լ. Թութունջյանի, Ալ. Բաժբեուկ-Մելիքյանի, Հ. Կալենցի, Մինասի եւ 60-ականների անունները կողք-կողքի տեսնելը խորհրդանշական է եւ միտված է ապագային, 21-րդ դարում նրանց մեկ ամբողջության մեջ տեսնելու անհաղթահարելի ցանկություն:

Ալբոմի հեղինակի խոսքից նաեւ պիտի երեւա, թե ընտրության ընթացքում ինչպիսի դժվարություններ ու տարակույսներ է ունեցել, քանզի գրքի ծավալը թույլ չէր տալիս ներգրավել 60-ականների բոլոր ներկայացուցիչներին. «Ցավոք, որոշ տաղանդավոր հեղինակներ այլեւայլ հանգամանքների բերումով, երկար մտորումներից հետո դուրս են մնացել: Սուբյեկտիվություն է: Անշուշտ: Առանց դրա հնարավոր չէ որեւէ գործ ձեռնարկել: Համակերպվենք այն մտքին, որ դա մեկ մարդու կարծիք է եւ նույնիսկ կանխակալություն... Հասկանալի է, ամենաանաչառ եւ վերջնական պատասխանը տալիս է ժամանակը, որ անխոս, առանց զգայականության մաղում է ավելորդը, պատահականն ու անարժանը...»: Արվեստաբանն ուղղամտորեն չի թաքցնում իր առջեւ դրված խնդրի դժվարությունը: Սակայն որքան էլ անկեղծ լինեն Հ. Իգիթյանի այս մտորումները, մեզ թույլ ենք տալիս վիճարկելու, քանզի հեղինակների գործերի համամասնորեն ճշգրիտ ընտրության դեպքում (խոսքը քանակի մասին է) կարելի էր նրա սահմաններում «տեղավորվել», եւ այն ժամանակ դուրս չէին մնա Արտո Չաքմաքչյանի, Երվանդ Քոչարյանի, Արա Շիրազի, Պոլ Կիրակոսյանի, Վարոս Շահմուրադյանի, Ռուբեն Աբովյանի, Վարուժան Վարդանյանի, Ռաֆֆի Ադալյանի, Վարդան Թովմասյանի, Կարո Մկրտչյանի նման անունները: Գուցե նրանք հաջորդ գրքում են լինելու, չգիտենք, նամանավանդ 60-ականների քանդակագործները եւս ունեն անուրանալի նվաճումներ: Սրանք, իհարկե, բարի ցանկություններ են եւ ոչ դիտողություն, քանզի երկրորդ գիրքը կամբողջացներ մի ամբողջ գեղարվեստական շարժման դիմապատկերը: Նշենք նաեւ, որ ալբոմի գեղարվեստական գործերի կողքին հեղինակն ամեն մի արվեստագետի բաժնում տեղադրել է արդեն պատմական արժեք ունեցող ուշագրավ լուսանկարներ, որոնք անտարակույս հարստացնում են կենսագրական դաշտը, տարիների տեսողական մի յուրակերպ համայնապատկեր են ստեղծում: Արդեն ասվեց գրքի ձեւավորման բարձր արժեքների մասին եւ դրա առհավատչյան է օրերս Գերմանիայից ստացված ուրախալի լուրը. «Թանգարան» գիրք-ալբոմը ձեւավորման եւ տպագրական բարձր մակարդակի համար Գերմանիայի Յունեսկոյի մասնաճյուղի կողմից արժանացել է պատվավոր դիպլոմի, որը մեր հանրապետության գրահրատարակչության համար պատվաբեր երեւույթ է:

Հայաստանի ժամանակակից արվեստի թանգարանի համբավը միշտ էլ բարձր է եղել, իր շուրջն է հավաքել արդիական մտածողությամբ նոր սերունդների, տեղի եւ օտար այցելուների համար եղել է մեր նոր արվեստին հաղորդակցվելու միակ օջախ: Սակայն թանգարանի հին ու նոր շենքերի շուրջ ստեղծված քաշքշուկը եւ անտարբեր վերաբերմունքը պատիվ չեն բերում անկախություն նվաճած ժողովրդին, քանզի անկախությունն ու նոր արվեստը ներքին հարազատություն ունեն եւ պայմանավորված են մեկը մյուսով:

ՊՈՂՈՍ ՀԱՅԹՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Խաչատրյանական օրեր կոմպոզիտորի տուն-թանգարանում

Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանն այսօր Հայաստանի մշակութային ակնառու օջախներից մեկն է: Նրա հիմնադիր, Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործության եւ ընդհանրապես հայ մշակույթի անխոնջ նվիրյալ Գոհար Հարությունյանի ջանքերով տուն-թանգարանը որդեգրել է կոմպոզիտորի ժառանգության եւ համաշխարհային մեծանուն դեմքերի ստեղծագործական ու մարդկային առնչությունների բազմահարուստ արխիվը: Բացի այդ, այստեղ է համատեղված լազերային ձայնասկավառակների (շուրջ 2000-ի հասնող) եզակի ձայնադարան:

Տուն-թանգարանը, որ հիմնադրման օրից մայրաքաղաքի լավագույն համերգասրահներից մեկն է, իր բազում եւ այլազան միջոցառումների ծիրում առաջին անգամը չէ, որ հունիս ամսվա սկզբին անցկացնում է խաչատրյանական ուշագրավ օրեր: Ծրագիրն ամփոփում է համերգներ, մրցույթներ, եւ այց մեծ կոմպոզիտորի գերեզմանին:

Այդպես, այս տարի նույնպես Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանը կազմակերպել էր կոմպոզիտորի ծննդյան 96-ամյա տարելիցին նվիրված պատանի ստեղծագործողների ստուգատես-փառատոն, որի մասնակիցը դարձան երաժշտական դպրոցների առավել շնորհալի սաները, որոնք հանդես եկան սեփական ստեղծագործությունների կատարումներով:

Հիշարժան է խաչատրյանական օրերին ֆրանսահայ դաշնակահար Շահան Արծրունու եռանդուն մասնակցությունը, որը ելույթ ունեցավ երեք տարբեր ծրագրերով: Համերգաշարում դաշնակահարի կատարմամբ հնչեցին Արամ Խաչատրյանի, Էդվարդ Միրզոյանի, Գայանե Չեբոտարյանի, ինչպես եւ Ֆրեդերիկ Շոպենի ստեղծագործություններից: Հատկապես խանդավառ ընդունելության արժանացավ համերգաշարի երկրորդ համերգը, որը նվիրված էր սփյուռքահայ կոմպոզիտոր Սիրվարդ Գարամանուկի ստեղծագործություններին:

Միջոցառումների վերջին օրը, ըստ ավանդույթի, մշակույթի գործիչները, ստուգատես-փառատոնի մասնակիցներն այցելեցին Արամ Խաչատրյանի շիրիմը, որից հետո տուն-թանգարանում տեղի ունեցավ խաչատրյանական օրերի եզրափակիչ համերգը: Բացելով այն, Էդվարդ Միրզոյանը խոսքը տվեց Մ. Նահանգներից ժամանած հյուրին. «Երանի այն ազգին, որ Արամ Խաչատրյան ունի, երանի այն կատարողին, որ նրա հիանալի ստեղծագործություններն է կատարում, եւ երանի մեզ բոլորիս, որ ունենք Գոհար Հարությունյանի պես մի անձնավորություն, որ անձնվիրաբար ջանք չի խնայում հավաքելու, ի մի բերելու, պահպանելու եւ գուրգուրելու հայ ազգի մեծ զավակ Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործական ժառանգությունը եւ կյանքի հետ կապված մասունքները», դիմեց հանդիսատեսին Շահան Արծրունին:

Ինչպես հայտնեց Էդվարդ Միրզոյանը, վաղվանից խաչատրյանական օրերը Շահան Արծրունու մասնակցությամբ կշարունակվեն Արցախում:

Թ. Հ.

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկը մասնակցելու է Բաալբեկի փառատոնին

Լիբանանում Հայաստանի դեսպանատունը հայտարարել է, որ ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը, խմբավար Լորիս Ճգնավորյանի ղեկավարությամբ, մասնակցելու է այս տարի Բաալբեկում անցկացվելիք միջազգային փառատոնին, որը տեղի է ունենալու հուլիսի 31-օգոստոսի 1 շաբաթավերջում: Նվագախումբը, որը բաղկացած է լինելու 96 երաժիշտներից, երկու օրերի ընթացքում ներկայացնելու է երկու ծրագիր, հաղորդում է Կանադայում լույս տեսնող «Ապագայ» շաբաթաթերթն իր մայիսի 31-ի համարում: Առաջին օրը նվագախումբն ընկերակցելու է աշխարհահռչակ սոպրանո Ջուն Անդերսոնին, իսկ երկրորդ օրը՝ հանրաճանաչ դաշնակահար Արմեն Բաբախանյանին:

Գ. Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնը՝ նոր ներկայացումներով

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանի Գ.Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնը շուտով հանդիսատեսի դատին կհանձնի մի շարք նոր ներկայացումներ, այդ թվում՝ Թ. Ուիլյամսի «Ցանկությունների տրամվայը», Յու. Օ'Նիլի «Սերը ծփիների տակ», Բոմոնդի եւ Ֆլետչերի «Ամուսնացիր եւ սանձիր կնոջդ»:

Ինչպես ասաց թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Վահե Շահվերդյանը, շուտով սունդուկյանցիները կմեկնեն ամառային արձակուրդի, թատերաշրջանը կբացվի սեպտեմբերին: Նոր թատերաշրջանում կներկայացվի եւս մեկ նոր ներկայացում՝ Ա. Չեխովի «Բալենու այգին»: Նա ուրախությամբ նշեց, որ թատրոն են վերադարձել նախկինում հեռացած դերասաններ Կարեն Ջանիբեկյանը, Աննա Էլբակյանը, բեմադրիչ Արմեն Էլբակյանը:

Վ. Շահվերդյանը դժգոհեց, որ պետությունը ուշադրություն չի դարձնում թատրոններին, նույնիսկ աշխատավարձերը տրվում են մեծ ուշացումով: Սակայն նա հույս հայտնեց, որ քաղաքական նոր ուժի իշխանության գալով իրավիճակը կփոխվի:

Համագործակցում են ոչ ավանդական ձեւերով ստեղծագործողները

Երեկ արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապի եւ համագործակցության ընկերությունում Հայաստան-Ռուսաստան ընկերության նախագահ Վլ. Գրիգորյանը ներկայացրեց Ռուսաստանից ժամանած հյուրերին, որոնց ուղեկցում էր Ռուսաստանի գրողների միության մոսկովյան բաժանմունքի վարչության անդամ Իգոր Յոհանսոնը: Կոմունիստական իշխանության փլուզումից հետո գրողները եւ նկարիչները մեն-մենակ մնացին իրենց պրոբլեմների հետ, ու կամաց-կամաց քայքայվեցին նախկին ջերմ ու բարեկամական կապերը, եւ այսօր այդ կապերը վերահաստատելու փորձեր են արվում: Հանդիպման ժամանակ ստորագրվեց համատեղ հուշագիր՝ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի գրական-գեղարվեստական ու ոչ ստանդարտային ոճի ստեղծագործողների միջեւ: Նախապես մանրամասն ուսումնասիրվել են այդ բնագավառների ստեղծագործողների նորամուծությունները: Հուշագրում նշված են հիմնական կետերը՝ ոչ ավանդական ձեւերով ստեղծագործող ժամանակակից հեղինակների համատեղ հավաքածուի ստեղծում, գրական-գեղարվեստական ցուցահանդեսներ, գրքերի ցուցադրում, գրական-արվեստաբանական ժամանակակից ամսագրի ստեղծում:

Հուշագիրը ստորագրեցին Հայաստան-Ռուսաստան ընկերության նախագահ Վլ. Գրիգորյանը, «Ակտուալ արվեստ» միավորման համանախագահ Մ. Մաթեւոսյանը, Ռուսաստանի գրողների միության մոսկովյան բաժանմունքի վարչության անդամներ Ա. Ժիգալովը եւ Ի. Յոհանսոնը: Հանդիպմանը ներկա էին գրողներ, նկարիչներ եւ հյուրեր:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԹԵՆԻՍ

Անդրե Աղասին եւ Շթեֆի Գրաֆը հաղթում են բոլոր մրցակիցներին

Փարիզում անցկացվեց «Մեծ սաղավարտ» շարքի չորս մրցաշարերից երկրորդը՝ Ֆրանսիայի բաց առաջնությունը:

Երկու սեռերի աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստները պայքար էին մղում հանրահայտ «Ռոլան Գարոսի» խաղադաշտերում:

Տղամարդկանց մրցումների եզրափակիչում հանդիպեցին 28-ամյա Անդրե Աղասին (ԱՄՆ) եւ 24-ամյա Անդրեյ Մեդվեդեւը (Ուկրաինա): Զարմանալիորեն առաջին երկու խաղափուլերը հեշտությամբ 6-1 եւ 6-2 հաշվով, շահեց ուկրաինացի թենիսիստը: Սակայն այնուհետեւ Աղասին սթափվեց եւ թեեւ մեծ դժվարությամբ, այնուամենայնիվ հաղթեց մյուս երեք խաղափուլերում՝ 6-4, 6-3, 6-4: Այսպիսով նախկինում աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստ Անդրեն, որն այնուհետեւ զգալիորեն նահանջել էր ու մեծ ճիգերի գնով կրկին տեղ գտել ուժեղագույնների շարքում, ATP մրցաշարերում նվաճեց իր 22-րդ տիտղոսը: Նա աշխարհի 5-րդ թենիսիստն է, որը հաղթող է ճանաչվում «Մեծ սաղավարտի» բոլոր չորս մրցաշարերում: Հիշեցնենք, որ Աղասին գլխավոր մրցանակներ է նվաճել Ուիմբլդոնում (1992 թվականին), ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում (1994-ին) եւ Ավստրալիայի բաց առաջնությունում (1995-ին): Նշենք նաեւ, որ «Ռոլան Գարոսի» չափազանց հուզված հաղթողին գավաթը հանձնեց թենիսի պատմության մեջ ամենահայտնի մարզիկներից մեկը՝ ավստրալացի Ռոդ Լեյվերը: Աղասին ստացավ նաեւ բավականին զգալի պարգեւավճար՝ 4 մլն 40 հազար ֆրանսիական ֆրանկ գումար: Այս հաջողության շնորհիվ Աղասին զգալիորեն բարձրացավ համաշխարհային դասակարգման ցուցակում. 14-րդ տեղից՝ 4-րդը:

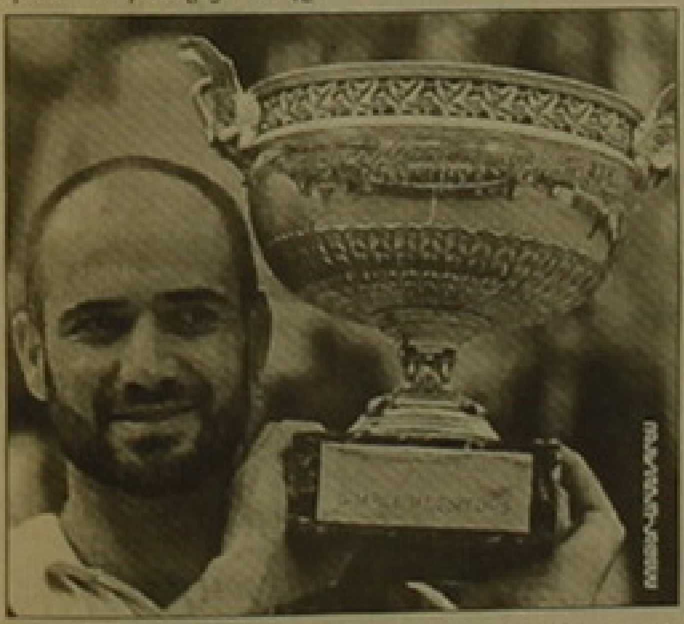

Անդրե Աղասի

Ավելի տպավորիչ է Մեդվեդեւի առաջընթացը: Ֆրանսիայի առաջնությունից առաջ նա ուժեղագույնների ցուցակում 100-րդն էր, իսկ այժմ արդեն 30-րդն է: Իր մարզական կարիերայի ընթացքում ուկրաինացի թենիսիստը խոշոր հաջողություններ չի ունեցել, իսկ այստեղ քիչ մնաց նվաճեր գլխավոր մրցանակը: Մրցաշարի ընթացքում Մեդվեդեւը պարտության մատնեց այնպիսի ուժեղ թենիսիստների, ինչպիսիք են Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ), Մարսելո Ռիոսը (Չիլի), Գուստավո Կուերտենը (Բրազիլիա)... Ուկրաինացի թենիսիստի այս բացառիկ կերպարանափոխությունը շատերը (նաեւ հենց ինքը Անդրեյը) վերագրում են... սիրուն: Այո, Մեդվեդեւը սիրահարվել է գերմանացի թենիսիստուհի Անկե Հուբերին, իսկ ամուսնությունը պարզապես ժամանակի հարց է: Ի դեպ, ոմանք նշեցին, որ «Ռոլան Գարոսի» եզրափակիչում հանդիպեցին հենց նոր ամուսնացած Աղասին եւ ամուսնանալ պատրաստվող Մեդվեդեւը:

Ավելացնենք, որ ռուսաստանցի Եվգենի Կաֆելնիկովին հաջողվեց համաշխարհային դասակարգման ցուցակում պահպանել առաջին տեղը: Երրորդ շրջանում Կաֆելնիկովը տանուլ տվեց սլովակ Դոմինիկ Հրբատիին, սակայն դրանից օգտվել չկարողացան ցուցակում նրան անմիջականորեն հետապնդող մի քանի թենիսիստներ, որոնք նույնպես պարտություններ կրեցին:

Շթեֆի Գրաֆ

Կանանց մրցումներում գլխավոր մրցանակը վիճարկեցին աշխարհի նախկին ու ներկայիս թիվ մեկ թենիսիստուհիներ Շթեֆի Գրաֆը (Գերմանիա) եւ Մարտինա Հինգիսը (Շվեյցարիա): Վետերան Գրաֆը (նա 29 տարեկան է) կարողացավ լիովին դրսեւորել իր մեծ փորձն ու վարպետությունը եւ դժվարին պայքարում պարտության մատնել ուժեղ մրցակցուհուն: Հաշիվն է 4-6, 7-5, 6-2: «Ռոլան Գարոսում» տարած հաղթանակի շնորհիվ Գրաֆը ուժեղագույնների ցուցակում 6-րդից 3-րդ հորիզոնական տեղափոխվեց:

18-ամյա Հինգիսը, չնայած համեմատական անհաջողությանը, շարունակում է վստահորեն գլխավորել համաշխարհային դասակարգումը: Մարտինան եւս մեկ երկրորդ մրցանակ շահեց Փարիզում: Մարտինա Հինգիս-Աննա Կուռնիկովա (Ռուսաստան) երկյակը կանանց զուգախաղերի եզրափակիչում պարտություն կրեց Վեներա եւ Սերենա Ուիլյամսներից (ԱՄՆ): Վերջին շրջանում բավականին հաջող հանդես եկող քույրերը հաղթեցին 6-3, 6-7, 8-6 հաշվով:

Նշենք նաեւ տղամարդկանց զուգախաղերի հաղթողներին: Վճռական հանդիպման ժամանակ հնդիկ թենիսիստներ Մահեշ Բհուպաթը եւ Լենդեր Պաեսը 6-2, 7-5 հաշվով պարտության մատնեցին խորվաթ Գորան Իվանիշեւիչին եւ ամերիկացի Ջեֆ Տարանգոյին:

ՇԱԽՄԱՏ

Նշելու են նաեւ Մոսկվայում

Հունիսի 17-ին կլրանա աշխարհի 9-րդ չեմպիոն Տիգրան Պետրոսյանի ծննդյան 70-ամյակը: Շախմատի միջազգային ֆեդերացիան այդ կապակցությամբ 1999 թվականը հայտարարել է Տ. Պետրոսյանի տարի: Մի շարք միջոցառումներ անցկացվելու են Հայաստանում: Հունիսի 13-ին եւ 19-ին երկու փուլով Տ. Պետրոսյանի անվան Հայաստանի շախմատի կենտրոնական տանը կանցկացվի արագ շախմատի մրցաշար: Ընդ որում, եզրափակիչում սպասվում է հանրապետության ուժեղագույն շախմատիստների մասնակցությունը: Հունիսի 19-ին կայանալու է նաեւ հանդիսավոր ցերեկույթ՝ նվիրված աշխարհի 9-րդ չեմպիոնին: Բացի այդ, Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիան հայտարարել է երեխաների կազմման միջազգային մրցույթ, որը նույնպես նվիրված է Տ. Պետրոսյանին: Իր լուման ներդրեց նաեւ ՀՀ Կենտրոնական բանկը, հունիսի 1-ից շրջանառության մեջ դնելով 5000 դրամ անվանական արժեքով նոր արծաթե հուշադրամ՝ նվիրված հոբելյարին:

Տ. Պետրոսյանի 70-ամյակը կնշվի նաեւ Մոսկվայում, որտեղ իր կյանքի վերջին 35 տարին ապրել է աշխարհի չեմպիոնը: Հունիսի 15-22-ը Մոսկվայում նախատեսվում է անցկացնել միջազգային մրցաշար, որին կմասնակցեն Տիգրան Պետրոսյանի մրցակից-բարեկամները՝ Վասիլի Սմիսլովը, Բորիս Սպասկին, Բենտ Լարսենը, Լայոշ Պորտիշը, Վլաստիմիլ Հորտը, Ալեքսանդր Գլիգորիչը, Բորիսլավ Իվկովը, Մարկ Տայմանովը, Իգոր Զայցեւը եւ Յուրի Բալաշովը:

Ա. Ն.

Սեմինար-խորհրդակցություն

Հոլանդիայի մայրաքաղաք Ամստերդամում անցկացվեց եվրոպայի երկրների ազգային օլիմպիական կոմիտեների գլխավոր քարտուղարների եւ Սիդնեյի օլիմպիական խաղերի պատվիրակությունների ղեկավարների սեմինար-խորհրդակցություն: ԵՕԿ-ի կազմակերպած համաժողովին մասնակցում էին 48 անդամ երկրներից 47-ի պատվիրակները (միայն Մոնակոն էր բացակայում):

Երկու օր տեւած սեմինար-խորհրդակցության աշխատանքներին Հայաստանից մասնակցում էին ՀԱՕԿ-ի գլխավոր քարտուղար Նշան Մունչյանը եւ գործադիր տնօրեն Գագիկ Չոբանյանը: Ավանդույթի համաձայն Մունչյանը, որպես ազգային օլիմպիական կոմիտեի նորընտիր գլխավոր քարտուղար, պաշտոնապես ներկայացվեց ԵՕԿ-ի համաժողովի մասնակիցներին:

Սեմինար-խորհրդակցությունում զեկուցումով հանդես եկան եվրոպական օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Ժակ Ռոգեն եւ գլխավոր քարտուղար Մարիո Պեսկանտեն: Նրանց զեկուցումները նվիրված էին ԵՕԿ-ի գործունեությանը: Լսվեցին նաեւ ելույթներ «Էթիկան եւ սպորտը», «Օլիմպիզմը երրորդ հազարամյակի շեմին» թեմաներով: Քննարկվեցին Սիդնեյ-2000, Սոլթ Լեյք Սիթի-2002, Աթենք-2004 խաղերի նախապատրաստության հետ կապված հարցեր:

Ամստերդամում պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց, որ այս ամսվա վերջին Հայաստան կայցելի միջազգային օլիմպիական կոմիտեի պատվիրակությունը՝ Մարիո Պեսկանտեի գլխավորությամբ: Այցի նպատակն է ծանոթանալ ՀԱՕԿ-ի գործունեությանը, ընդլայնել հետագա համագործակցությունը: Օգոստոսին Հայաստան կգա նաեւ ՄՕԿ-ի «Օլիմպիական համերաշխություն» կազմակերպության գլխավոր համակարգող Ռիչարդ Պալմերը: Նա Երեւանում սեմինար-խորհրդակցություն կկազմակերպի մարզական բնագավառի վարչական աշխատողների համար:

Կրկին դոպինգ

Լողանի վճռաբեկ դատարանը մերժեց հանրահայտ լողորդուհի, օլիմպիական եռակի չեմպիոնուհի Միշել Սմիթի հայցը: Լողի միջազգային ֆեդերացիան արգելված դեղամիջոցներ օգտագործելու համար չորս տարով որակազրկել էր 28-ամյա իռլանդուհուն, իսկ վերջինս, չհամաձայնվելով նման որոշման հետ, դիմել էր դատարան:

Այսպիսով, փաստորեն ավարտվեց 28-ամյա լողորդուհու մարզական կարիերան, եւ այժմ նրա մրցակցուհիները կարող են հանգիստ շունչ քաշել:

Սմիթը Ատլանտայում ոսկե մեդալներ էր շահել 400 մ ազատ, 200 մ եւ 400 մ համալիր լողի մրցումներում:

ԽԱՉԲԱՌ

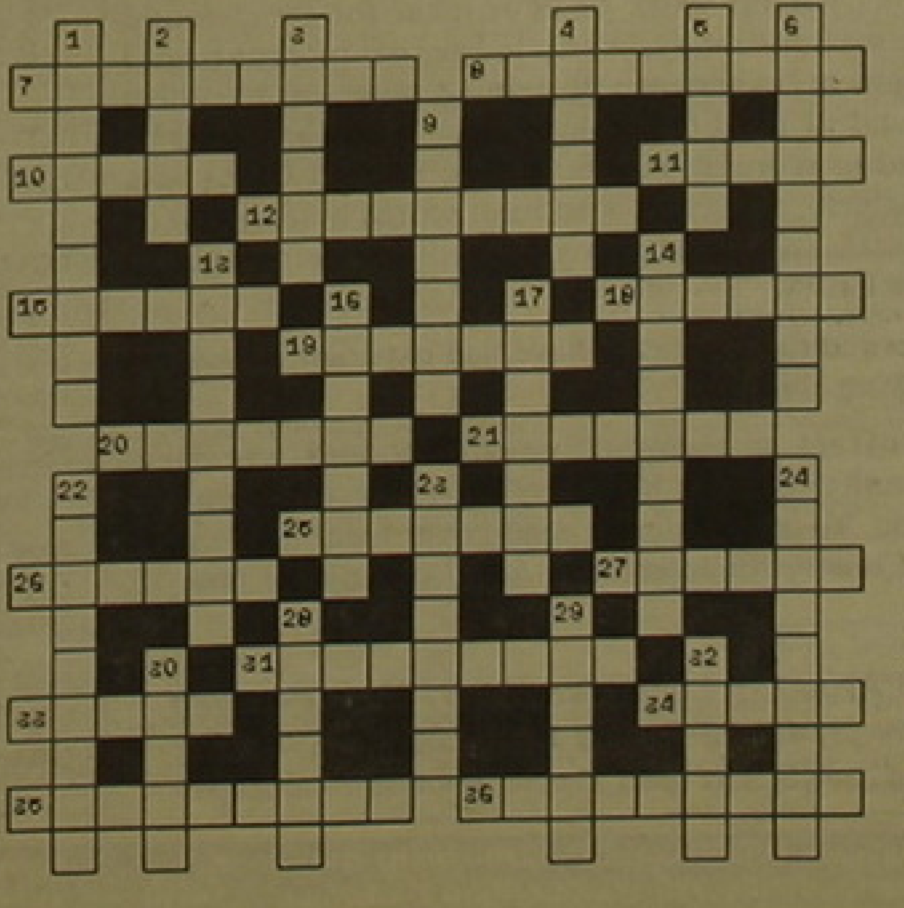

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Կխտար: 2. Լոշել: 3. Օսկան: 4. Թերեք: 5. Վարան: 6. Կտցար: 11. Կաշառ: 12. Սինձակ: 13. Կապան: 14. Քարդի: 17. Սանգո: 18. Մազրա: 19. «Խերես»: 20. Կարիճ: 21. «Իրանի»: 22. Սիբիր: 27. Արգոն: 28. Ֆոբոս: 29. Տաճար: 30. Ակնաս: 33. Հոտառ: 34. Լոլիկ: 35. Սեզան: 36. Խավար: 37. Մասաղ: 38. Քաթուլ:

Հորիզոնական

7. Մխտոր: 8. Ասպետ: 9. Կարտր: 10. Վառեկ: 12. Սարեկ: 14. Բալաք: 15. Լաչին: 16. Քանան: 18. Մալուխ: 20. Կանդի: 23. Գազար: 24. Կեռան: 25. Իրտիշ: 26. Ագոռա: 28. Ֆերիս: 30. Անտիկ: 31. Արգոս: 32. Ճապկի: 34. Լոգոս: 36. Խայամ: 39. Սոլոն: 40. «Սեզար»: 41. Տապար: 42. Սահիկ: 43. Բացառ: 44. Թաթուլ:

Ուղղահայաց

1. «Ձմեռային անուրջներ» սիմֆոնիայի հեղինակը: 2. Կերպաս: 3. Մոլորակ: 4. Ներքնազգեստ: 5. Շուշանազգի բույս, որի ֆիտոնցիդային պատրաստուկները օգտագործվում են բժշկության մեջ: 6. Հին եգիպտական փարավոն: 9. Հարավ-Աֆրիկյան Հանրապետության պետական-քաղաքական գործիչ: 13. Այս արտիստը թուրքական բանակում ծառայել է՝ իբրեւ թարգմանիչ: 14. 14-16-րդ դարերում եվրոպական երկրներում տեղի ունեցան մեծ փոփոխություններ: Ինչպե՞ս է կոչվում այդ շրջանը: 16. Ամենահին հնդկական գիրը, որը հնարել են շումերները մեզանից մոտ 5000 տարի առաջ: 17. Ռուսական կինոյի արտիստ, աստղ: 22. Ագռավների ընտանիքի թռչուն: 23. Վարչական կենտրոն Ուկրաինայում: 24. Հայ պատմաբան, բանասեր: 28. Կրային բաղադրությամբ նստվածքային ապար: 29. Աշխարհահռչակ առողջավայր Կենտրոնական Ամերիկայում: 30. Խաղողի հյութից պատրաստված ըմպելիք: 32. Լարային կսմիթավոր երաժշտական գործիք, նման է դափի:

Հորիզոնական

7. Շրջան Լեռնային Ղարաբաղում: 8. Երաժշտական ստեղծագործությունը համատեղ կատարող երաժիշտների խումբ: 10. Հայկական երաժշտական համույթ: 11. Հրահանգ: 12. Շրջանի եզրագիծը: 15. Կանացի անուն: 18. Պետություն Հարավային Աֆրիկայում: 19. Ֆրանսիացի կոմպոզիտոր, դիրիժոր: 20. «Քաոս» վեպում կապալառուն: 21. Մասիստեղազգիների ընտանիքի խոտաբույս: 25. «Թափառախումբը գնում է երկինք» կինոնկարի գլխավոր հերոսի դերակատարը: 26. Հոլով: 27. 1904-1907 թթ. ստեղծված խոշորագույն պետությունների դաշինք: 31. Հոլանդական Իսլանդիայի առանցքային ափին: 33. Հնագույն պաշտողական ռազմական գործիք: 34. Հրոսակախումբ, ...: 35. Սթենոլորտային պինդ տեղումներից գոյացած շարժվող սառույցի բնական կուտակում: 36. Ժանետի իսկական ազգանունը:

Կազմեց Է. ՍԻՆԵՏՐՈՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՀԱԶԱՆԳ

Բելգիական հավի միսը պարունակում է խիստ վտանգավոր թույն՝ դիօքսին

Ինչպես կասկածելի ուրիշ շատ արտադրատեսակներ, բելգիական հավի միսը, սովորաբար մանրացված կտորներով փաթեթավորված, ինչպես նաեւ երշիկի տեսքով, մուտք է գործում նաեւ նախկին խորհրդային երկրներ, այդ թվում Ռուսաստան եւ Վրաստան: Բացառված չէ, որ այն մուտք է գործել եւ արդեն վաճառվում է նաեւ մեր շուկաներում: Մինչդեռ դրա մասին խոսում եւ տագնապում է ամբողջ Եվրոպան, քանի որ դրա մեջ դիօքսինի հայտնաբերված քանակություն կա, որը խիստ վտանգավոր է մարդու առողջության համար:

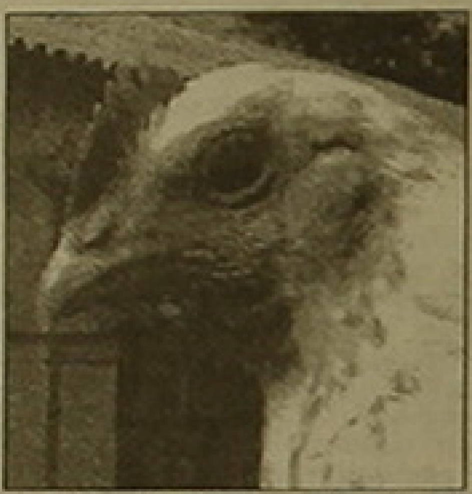

Վերջին օրերին աշխարհի լրատվամիջոցներում շատ է խոսվում դիօքսինի մասին: Բելգիական հավերի հետ կապված այս պատմությունն սկսվեց ընթացիկ տարվա փետրվարին, երբ Ֆլանդրիայի ագարակատերերից մեկը նկատեց, որ իր հավերը կորցրել են ախորժակը եւ ավելի քիչ ձու են ածում: Փորձագետները ենթադրեցին, որ հավերը թունավորվել են ալյուրին խառնված ինչ-որ նյութից: Բայց միայն ապրիլի 26-ին գյուղատնտեսության նախարարության փորձագետները տարալուծումներից հետո հաստատեցին, որ «Վերկեստ» ձեռնարկության արտադրած անասնակեր ալյուրի, ավելի ճիշտ՝ վերջինիս խառնված ճարպի մեջ առկա է դիօքսին կոչվող թունանյութը: Դրանից ճիշտ մեկ ամիս հետո Բելգիայում պաշտոնապես հայտարարվեց, որ տեղական հավերի մսի եւ ձվերի մեջ բարձր է դիօքսինի տոկոսը: Հայտարարությունը մեծ աղմուկ բարձրացրեց մանավանդ Եվրամիության երկրներում: Պաշտոնանկ արվեցին Բելգիայի գյուղատնտեսության եւ առողջապահության նախարարները: «Պուենհանդես» վկայությամբ, գործը բարդանում է նրանով, որ բելգիական «Վերկեստ» ֆիրման անասնակեր է մատակարարում նաեւ գերմանացի, անգլիացի, հոլանդացի եւ ֆրանսիացի հավաբույծներին: Մի կողմ թողնելով այս աղմկալի պատմության քաղաքական հետեւանքները, Եվրախորհրդարանի հունիսի 13-ի ընտրությունների նախօրեին անդրադառնանք դիօքսինի հատկություններին:

Դիօքսինն անչափ վտանգավոր թունանյութ է: ԱՄՆ-ի շրջակա միջավայրի պաշտպանության գործակալության փորձագետները դրա ազդեցությունը համեմատում են ԴԴՏ-ի ազդեցության հետ: Գոյություն ունի դիօքսինի ավելի քան 200 տարատեսակ: Դրանցից ամենավտանգավորների թույլատրելի առավելագույն չափաքանակներն արտահայտվում են պիկոգրամներով, այսինքն գրամի միլիոներորդ մասի միլիոներորդական մասերով:

Այն մարդիկ, որոնց օրգանիզմում դիօքսին է հայտնվում, ենթակա են հիվանդանալու տարբեր հիվանդություններով, մեծ մասամբ առաջանում են, այսպես կոչված, «քլորային» պզուկներ նման պատանեկան պզուկներին, մազարմատները բորբոքվում են, կոպերը ուռչում, խանգարվում է մարսողությունը: Պատահում են նաեւ թոքերի վնասվածքներ:

Որոշ փորձագետների կարծիքով, դիօքսինն առաջ է բերում մանավանդ հորմոնային խանգարումներ, ազդելով վերարտադրության, դիմադրողականության եւ նյարդային համակարգի վրա: Ի դեպ, աշխատանքի բերումով ակամա դիօքսին կուտակած մարդկանց օրգանիզմում բացահայտվել է արական հորմոնի տեստոստերոնի տոկոսի նվազում:

Գիտափորձերի ընթացքում դիօքսին ստացած կապիկների վարքագծում նկատվել են շեղումներ, նրանց արյան մեջ նվազել է սպիտակ գնդիկների թիվը, որի հետեւանքով թուլացել է օրգանիզմի դիմադրողականությունը:

Դիօքսինի տեւական ազդեցությունը կարող է քաղցկեղի պատճառ դառնալ: Ի դեպ, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը քաղցկեղածին պատճառների ցանկում նշում է մարդու օրգանիզմում դիօքսինի երեսնամյա առկայությունը: ԱՄՆ-ում վտանգավոր է համարվում մարդու քաշի մեկ կիլոգրամի հաշվով օրական 0,18 պիկոգրամ եւ ավելի դիօքսինի ընդունումը, մինչդեռ Ֆրանսիայում կաթնեղենի ճարպանյութերում վտանգի սահմանագիծը 3 պիկոգրամն է: Իսկ մսի հարցում առայժմ ստույգ չափանիշներ չկան, ինչը բնավ չի մխիթարում սպառողներին:

Պ. Ք.

ԵՐԵՎԱՆԻ «ԼՈՒՅՍ» ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ

(գրանցման վկայական 01-Ա 027086)

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

1999–2000 ուստարվա ընդունելություն

Ուսումնարանն առաջին անգամ կպատրաստի ընտանեկան բուժաշխատողներ:
1. ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ (ուսման տեւողությունը 2 տարի)
2. ԱՏԱՄՆԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ (ուսման տեւողությունը 2 տարի)
3. ՄԱՆԿԱԲԱՐՁԱԿԱՆ (ուսման տեւողությունը 2,5 տարի)
4. ԲՈՒԺՔՈՒՅՐԱԿԱՆ (ուսման տեւողությունը 2 տարի)

Նշված բաժիններում սովորողները որպես լրացուցիչ մասնագիտություն կստանան քույր-մերսողի եւ քույր-[illegible] որակավորում:

Նշված մասնագիտությունները շատ պետական ու շահեկան են ժողովրդին եւ Ձեզ:

Ավարտելով դու կունենաս եւ աշխատանք:

Դու ընտրել «Լույսը», եւ նա կլուսավորի Ձեր կյանքի ճանապարհը:

Դիմումներն ընդունվում են ամեն օր, ժամը 10:00-16:00-ը (բացի կիրակի օրերից):

Հեռախոսներ 52-85-93, երեկոյան ժամերին 23-88-63, 24-06-26:

Դիմել հետեւյալ հասցեով Խանջյան 9, Աբովյանի անվան թիվ 3 դպրոցի շենքում:

ՏՆՕՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՈՐԵԼ Է

Պետրոս Էդուարդի Պողոսովի թիվ 134299 ատեստատը տրված Երեւանի թիվ 128 դպրոցում, 1990 թվականին: Համարել անվավեր:

«ԿՈՆՎԵՐՍ ԲԱՆԿ»

ՓԲԸ

տրամադրում է կարճաժամկետ վարկեր մարդատար ավտոմեքենաների ապահովվածությամբ:

Զանգահարել **23-51-87** հեռախոսահամարով:

Ի գիտություն «Ջրկոնստրուկցիա» (նախկին «Հայջրկոնստրուկցիա») ՍՊԸ-ի ներկա եւ նախկին աշխատակիցների (փայատերերի)

Սկսվել է ընկերության սեփականաշնորհման գործընթացը: Փայատերերի ժողովը տեղի կունենա 1999 թ. հունիսի 14-ին, ժամը 16:00-ին, գործարանի վարչական շենքում (Շիրակի նրբանցք 13/1), հեռախոս 46-18-30:

ՍՊԸ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

AED

Academy for Educational Development

JOB OPENING

The Academy for Educational Development (AED) Yerevan offices two job openings for the positions of **Program Specialist** in Economics, Business and working in the field of human resources development.

AED has been in Armenia since 1994. The program being implemented by AED is financed by the US Agency for International Development. The Program Specialists' responsibilities include: planning, development and implementation of USA-based, third country and in-country participant training programs for Armenia.

Qualifications Required:

Work experience in the areas of business, economics and/or for the First Program Specialist and work with NGOs and humanitarian assistance programs for the Second Program Specialist. Strong analytical skills, excellent judgment and good interpersonal skills. Fluency in Armenian, English and Russian. Strong computer skills.

Qualifications Desired:

Master's Degree in Business or Economics for the First Program Specialist and Master's Degree in international relations, social work or education for the Second Program Specialist, knowledge of international development, experience in training program. Excellent command of the English language. Applicants will be required to score at least 80 on the USAID CEPA test. Alternatively, applicants who have scored at least 600 on the TOEFL in the last two years will not be required to take the CEPA.

It is desired that applicant have had experience studying or working abroad.

AED offers a competitive salary and excellent opportunity to work human resource development for Armenia. To apply, please send cover letter and resume to the Country Representative AED/Armenia by June 15, 1999.

54A Aygedzor Lane, Yerevan 375019, Armenia
Ph: (3742) 26-84-71; 27-17-20 Gov: 74-02
Fax: (3742) 151-945 Email: aed@arminco.com

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

9 հունիսի

ՀՏ

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.10 Հենց այնպես
11.25 Բոհեմ
12.00 Վիվալդի. «Տարվա եղանակներ», «Գարուն», «Ամառ»
12.25 02
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Բաբելոնից հետո
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.50 Մեծ Բրիտանիայի թագուհու ծննդյան օրը
19.00 Խոշոր շահում
19.15 Շոկ
19.30 Հեռուստասերիալ «Շների աշխարհը»
20.00 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 20 վայրկյան
21.45 Արոր
22.10 Գ/Ֆ «Մահացու կապանքներ»
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արբանյակային հեռարձակում
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

ԱՐ

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Խաբեություններ» (IV մաս)
ավարտին Կամ... կամ
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Վավերագրական ֆիլմ «Անտոնիո Վիվալդի»
20.30 Աստղաբեզ
21.15 Հրապարակ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ «Մարտած 2»
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Պարապ զրույց
00.40 Գիշերային կինոսրահ. Մերիլ Սթրիփը եւ Ռոբերտ դը Նիրոն «Սիրահարները» մելոդրամում
02.30 Սուրհանդակ

ՕՌՏ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Ձնեմարդ Հարրին»
16.45 Cinema կամ կախարդական աշխարհ
17.00 Սեզամ փողոց
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.05 Ծնունդդ շնորհավոր, Լ. Գեւորգենա
20.25 Գ/Ֆ «Պինդ ընկույզ» (դերերում Վ. Սոլոմին, Ն. Ռումյանցեւա, Վ. Սերաֆով, 1967 թ.)
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Արտոնյալ սեր» (դերերում Լ. Պոլիշչուկ, Վ. Տիխոնով, Օ. Տաբակով)
01.05 Թերեւս
01.20 Խաղաղ տուն
01.50 Սերիալ «Բազզ-3»

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
9.20 Անեւտրի տուն «Լե Մոնտի»
10.15 Հերթապահի բաժանմունք
10.45 Ապրանքներ փոստով
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.45 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ [illegible]»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 Վավերագրական ֆիլմ «Ես անպայման կհաղթեմ» (Ռուսիա)
19.15 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
19.20 Անդրեյ Միրոնովը, Անատոլի Պապանովը եւ Ալեքսանդր Շիրվինդտը «Երեքը նավակում չհաշված շունը» (1-ին սերիա) ֆիլմում
20.30 Սերիալ «Այո, պարոն նախարար»
21.40 Մանրամասներ
21.55 Երկու դաշնամուր
22.40 Կինոյի ժամ. Եվգենիա Գերմանովան «Նիագարա» ֆիլմում (Ուկրաինա)
00.30 Երդվյալ ատենակալների հեռուստատեսային դատարանի նիստը
01.10 «Կինոտավր» փառատոնի օրագիրը
01.30 Հերթապահի բաժանմունք
02.15 Երկխոսություններ ձկնորսության մասին

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ

Հայաստանի առեւտուրը ներկայացնող «ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՄԵԾԱԾԱԽ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽ» տեղեկագիրը ձեռնարկություններին տրամադրվում է անվճար:

Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Ինդեքս 69149. Պատվեր 1066 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 9. 06. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@